Jean-Louis Fournier

Otopsim

ROMAN

Çeviren: Aysel Bora

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Hey! Buraya bakın!
Mösyö Fournier öldü.
Ama hissetmeye, hatırlamaya ve anlatmaya
devam ediyor.
Cesedi otopsi masasında.
Hâlâ yakışıklı.
Üstelik mizah anlayışından da hiçbir şey
kaybetmemiş.

ISBN 978-975-08-4384-6

296

OTOPSİM

Jean-Louis Fournier 1938 yılında Fransa'nın kuzeyindeki Arras şehrinde doğdu. Yazarlığının yanı sıra televizyon programları da hazırladı. *Nereye Gidiyoruz Baba?* adlı kitabıyla 2008 Femina ödülünü aldı.
Başlıca yapıtları: *Le curriculum vitae de Dieu*, 1995; *Il a jamais tué personne mon papa*, 1999 (*Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam*, çev. Zafer Demez, YKY, 2009); *J'irai pas en enfer*, 2001; *Mouchons nos morveux*, 2002; *Mon dernier cheveu noir*, 2006 (*Son Siyah Saçım*, çev. Billur Köker, YKY, 2012); *A ma dernière cigarette*, 2007; *Où on va papa?*, 2008 (*Nereye Gidiyoruz Baba?*, çev. Aslı Genç, YKY, 2009); *Veuf*, 2011 (*Dul*, çev. Can Belge, YKY, 2013); *Ça m'agace!*, 2012; *Ma mère du Nord*, 2015 (*Kuzeyli Annem*, çev. Aysel Bora, YKY, 2017).

Aysel Bora İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Fransız Filolojisi bölümünü bitirdi. Meydan Larousse'u hazırlayan çevirmen kadrosunda yer aldı ve daha pek çok ansiklopedik yayına katkıda bulundu. Barbey d'Aurevilly, Jean-Paul Sartre, Milan Kundera, Michel Houellebecq, Nathalie Sarraute, Jean Echenoz, Simone de Beauvoir, Philippe Sollers, Amin Maalouf gibi yazarlardan çeviriler yaptı.

Jean-Louis Fournier'nin
YKY'deki kitapları:

Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam *(2009)*
Nereye Gidiyoruz Baba? *(2009)*
Son Siyah Saçım *(2012)*
Dul *(2013)*
Kuzeyli Annem *(2017)*
Otopsim *(2019)*

JEAN-LOUIS FOURNIER

Otopsim

Roman

Çeviren
Aysel Bora

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 5267
Edebiyat - 1502

Otopsim / Jean-Louis Fournier
Özgün adı: Mon autopsie
Çeviren: Aysel Bora

Kitap editörü: Korkut Erdur
Düzelti: Filiz Özkan

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Sayfa tasarımı: Mehmet Ulusel
Grafik uygulama: Arzu Yaraş

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Guvercin Cad. No: 3/1 Baha İş Merkezi
A Blok Kat: 2 34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

Çeviriye temel alınan baskı: Stock, Fransa, 2017
1. baskı: İstanbul, Ocak 2019
ISBN 978-975-08-4384-6

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2017
Sertifika No: 12334

© Editions Stock, 2017

Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

— Fournier'den bir haber var mı? Pek sözü edilmez oldu.
— Ölmüş olmasın.
— Haberimiz olurdu.
— Emin değilim...

Kadavra Amfisi

Bugün kadavra dağıtımı var. Tıp Akademisi'nde kadavra amfisinin camlarından içeri güneş giriyor. Çok kalabalık, beyaz önlükleriyle profesörler, her renkten öğrenciler ve sıra sıra dizilmiş, üzerlerine birer beyaz örtü örtülmüş biz, kadavralar. Ben cömert bağışçılar arasındayım.

Bedenimi bilime verdim.

Öğrenciler ders yılı boyunca kesip biçecekleri kadavrayı seçecekler.

Biz ölüler, kayıtsızlığımıza rağmen heyecanlıyız. Bir hayvan barınağında sahiplenilmeyi bekleyen terk edilmiş köpekleriz.

Öğrenciler bizi teftişten geçiriyor.

Yüzümüzü örten bez yüzünden biz onları göremiyoruz, bize değip geçtiklerini hissediyoruz.

Kollarım yana sarkıyor

Kolum sedyeden aşağı kaydı, buz gibi elim aşağı sarkıyor, yerden az yüksekte sallanıyor, sonra hareketsizleşiyor. Kesin olarak.

David'in tablosunda, Marat'nın banyo küvetinden dışarı sarkan kolu gibi. Ama benim elimde tüy kalem yok, başımdaki tüy sayısı da daha fazla.

Ilık bir el elimi aldı ve büyük bir incelikle kalçam boyunca tekrar sedyenin üstüne koydu.

Evlat edinileceğimi anladım.

El yumuşak, bir kız öğrenciye ait olmalı, onu ince ve zarif biri olarak gözümün önünde canlandırıyorum.

Bir yılı birlikte geçireceğiz.

Genç bir canlıyla yaşlı bir ölü arasında bir aşk hikâyesi belki de?

Onun nefis kadavrası* olmak isterdim.

Beni bedenimin en ücra köşelerine kadar keşfedecek, içerlerimi kurcalayacak.

Hayatımı fıkralar anlatarak, kıvırtmacalarla durumu kurtararak, soytarı kılığına bürünerek geçiren ben, her şeyi içinde saklayan ben, bu defa hiçbir şeyi saklayamayacağım. Bir otopsi bir striptizden de beter.

Tanımadığım bu kız her şeyimi bilecek.

Kalbimdekileri, karnımdakileri ve kafamdakileri.

Birden bu beni korkutmaya başladı.

Bedenimi bilime takdim etmek de nerden aklıma geldi?

---

* Nefis kadavra, herkesin birbirinden habersiz bir kelime yazdığı ve birleştirildiğinde ortaya komik ve saçma cümlelerin çıktığı oyun. Bu oyunun yaratıcısı Dada grubunun ilk oyununda ortaya çıkan "nefis kadavra ..." diye başlayan cümleden dolayı bu isimle anılır (ç. n.).

Saklama biçimleri

Vücudumu bilime takdim etmeden önce, onu muhafaza etmeyi düşündüm. Farklı saklama biçimleri arasında seçim yapmak durumundaydım.

Önce katı bir cismin gaz haline dönüştürülmesi anlamına gelen süblimasyon, elbette bu güzel ismi yüzünden cazip gelmişti, sonra da katı cismin arındırılıp sıcak yardımıyla toza indirgenmesi olan liyofilizasyon.

Kendimi bir kum saatinde zaman geçirirken görüyordum.

Sirojenizasyondan çabucak vazgeçtim. Katı bedenimin, sonsuzluğunu bir dondurucunun içinde ve karanlıkta geçirmesini istemiyordum. Işığın ancak kapı açıldığında yandığını herkes bilir. Üstelik, soğuktan nefret ederim.

Bir ara tütsülenmeyi düşündüm.

Sonunda anladım ki, bilime bağışlanmak en akıllıca çözüm yoluydu.

Çırılçıplak ve bronzlaşmış

Kız örtüyü kaldırdı, işte karşısında çırılçıplağım, Mantegna'nın İsa'sı misali, bir tek peştamalı ve kutsallık havası eksik.

Kızı görüyorum, sevimli.

Bana bakıyor, biraz utanıyorum, o utanmıyor.

Sirkede saklanan kornişonlar gibi formole daldırıldım. Bronzlaşmayı seven ben, istediğim oldu, kestane rengiyim. Deniz tatillerinden dönüşleri hatırlıyorum, kendimi dayanılmaz sanırdım, yanıklığım geçmeden herkes fark etsin isterdim. Bu yüzden çıkar, herkesi görmeye giderdim.

Sonraları şunu fark ettim, yaşlandınız mı, bronzlaşsanız bile berbat görünüyorsunuz. Evden dışarı çıkmadım.

Kız büyük bir çizim kartonuyla bir alet kutusu getirdi. Kutusunu açıyor, bisturi sapları, bir kemik penseti, bir kafatası penseti, çıkartma ucuyla birlikte titreşimli bir testere, teşrih pensleri, bir makas ve bisturiler çıkartıyor.

Bisturilerden birini alıyor ve etime batırıyor.

Kızın zorlandığını hissediyorum, beni kesmesi çok zor. Herhalde bir zamanlar bir kuzu budu gibi yumuşacıktım, şimdi ise kayış gibi sert ve yavanım.

Beni zevkine uygun bulacak mı?

Ona Egoïne* diyeceğim.

O benim hayatıma keskin bir bıçakla girdi.

Belki de daha önce kitaplarım için bir mektup açacağının keskin tarafıyla, şimdi ise daha çok öğrenmek için bir testereyle.

Kitaplarımı kestikten sonra, bu defa beni sahiden kesecek.

Sıcağı sıcağına konuya girecek.

Bisturisiyle anılarımı yazacak.

* Fransızcada *egoïne* ya da *scie egoïne* kalın dişli el testeresi anlamında kullanılır (ç. n.).

*Curriculum mortis**

Neden beni seçti?

Bende hoşuna giden bir şey bulmuş olmalı.

Ne?

Karşısındakinin kim olduğunu biliyor mu?

Ben bedenimi bilime verdiğim zaman, benden *curriculum vitae*, bir özgeçmiş istemediler, dolayısıyla hakkımda fazla bir şey biliyor olamaz.

Benim herhangi biri olmadığımı biliyor mu?

Televizyon için pek çok belgesel gerçekleştirdiğimi, bir "Altın 7" televizyon ödülü kazandığımı, 33 kitap yazdığımı, Femina Ödülü'nü kazandığımı, televizyon için *La Noiraude*** isimli bir çizgi film yarattığımı, Pierre Desproges'un dostu ve Sylvie Durepaire'in kocası olduğumu, Elizabeth Taylor'un omzuna dokunduğumu biliyor mu?

Bir Bentley'im olduğunu?

Ona hava atıyor gibi görünmek istemezdim ama bunları bilmesi, bunları ona söyleyebilmek hoşuma giderdi.

Artık yapamam.

---

* Ölüm öyküsü (ç. n.).

** La Noiraude, Fournier'nin televizyon için yazdığı çizgi dizinin kahramanı inek (ç. n.).

Eskinin çekiciliği

Bu kadar geç gelmesi ne yazık.

Beni daha önce tanımadığına üzülüyorum, belki benden hoşlanırdı.

Gençliğimde hiç de fena değildim, kafamda gür siyah saçlarımla tavuk hırsızı bir suratım vardı, şimdiyse ona sunduğum şey bir harabe.

Tıpkı birkaç eski taş parçasıyla geçmişin yapılarını yeniden kuran arkeologlar gibi, o da benden kalan parçalarla bütünü yeniden kurgulayabilecek.

Mikroskopla inceleyeceği kemiklerim, saçlarım, hücrelerim ona benim hikâyemi anlatacak.

Kalıntılarımda, bir zamanlar sahip olduğum çekiciliğin izlerini bulacak mı?

Eskinin pırıltısına, Gide'in "zamanla gelen o güzellik" diye yazdığı şeye karşı duyarlı mı?

Umarım, yaşlıları seviyordur.

Bırakın da güleyim

Égoïne gövdemde, kalp hizasında bir dövme buldu, "Lütfen beni hayata döndürmeyin, *do not disturb*".

Son doktoruma hitaben yazılmıştı. Doktor mesajı anladı. Égoïne güldü.

Bütün hayatım boyunca insanları güldürmek istedim.

Bunu öldükten sonra da yapmak çok hoş.

Küçükken kılık değiştirir, skeçler uydururdum. Okulda bu güldürme merakım bana pahalıya mal oldu. Her pazar cezaya kalırdım, sınıfta kötü örnektim. Dikkat çekmek için yapmayacağım yoktu, helaya kendimden büyük bir Meryem Ana heykeli koyacak kadar da ileri gittim. İşte orda, kapıya kondum. Ama annemi güldürmüştüm.

Esprili bir söz için her şeye hazırdım.

Hukuki kovuşturmalardan kaçmak için mizahı kullandığım bile oldu. Kuzey Garı'nda olmayacak bir yere park ettiğim için hakkımda işlem yapıldı ve kovuşturmanın durdurulması için para cezası ödememi isteyen bir mesaj aldım.

Madam SNCF'ye* yazıp kovuşturmanın durdurulmasını reddettiğimi, kefaretimi ödemek için cezalandırılmak istediğimi bildirdim.

Onlardan son bir iyilik daha istedim, Paris-Lille arasında Arras Garı'nda tutuklanmak.

Kovuşturma kesiliverdi.

Mizah benim için, kontrollü bir kaçış yolu, bir ağrı kesici, dayanılmaz olana bir meydan okuma, sol gösterip sağ vurma, iki taraflı keskin bir bıçak, bir deterjandı. Tıpkı termoliz gibi temizliyor, pislikleri yakıyor, lekeleri, önyargıları, kinleri ve buruklukları siliyor.

Wolinski şöyle yazmış: "Gülmek bir insandan diğerine giden en kısa yoldur." Ben bir erkekten kadına diye ekleyeceğim.

Karım Sylvie belki de onu güldürdüğüm için bana kırk yıl tahammül etti.

Daha sonra kitaplarımda her şeye gülmeye çalıştım.

Gramere, babamın alkol düşkünlüğüne, annemin hastalık hastalığına, engelli çocuklarıma, yaşlılığıma ve ölümüme gülmek istedim...

* Madam SNCF, Fransız demiryollarına halk arasında verilen isim (ç. n.)

Eller yukarı

Egoine ilk önce ellerimle ilgileniyor.

Alyans taşımadığımı hemen fark ediyor.

İlk alyansımı, kırsalda giderken ilk karımla yaptığımız bir karı koca kavgası sırasında arabanın penceresinden dışarı fırlatmıştım. Balayındaydık. Arka bagajın üstündeki *just married* yazısı daha silinmemişti.

Egoine el çizgilerimi inceliyor, uzun hayat çizgim bir ünlem işaretiyle son buluyor.

Elleriyle çalışan biri olmadığımı hemen gördü, ellerim bayağı ince, yıpranmamış.

Ellerimle kuzinlerimle doktorculuk oynadım, motosikletlerimin motorlarını söktüm, yerlerine monte etmeyi her zaman başaramadım.

Ellerimle inekleri okşadım, pancar yabalarını, beni süzen ineklere döşek yapmak için saman ve gübre yabalarını tuttum.

Ellerimle el el üstünde kimin eli var oynadım, sinemaların karanlığında kızların ellerini aşkla sıktım. Daha ilerde bir yatağın karanlığında ellerimle onların güzel bedenlerini okşayacaktım.

Kuyumcu işi

Egoine bir saatçi titizliğiyle el bilek ve tarak kemiklerimi temizleyip bir araya topladı, tek tek saydı.

Onları güzel bulmuş olmalı, onları küçük bir zincire dizip kolye yapacak.

Ellerimin onun boynunda olmasını istiyorum. Ve beni kızdıracak olursa, ümüğünü sıkıvermeyi.

Artan kemikleri cici bir bez keseye koyup aşık oynamaları için küçük yeğenlerine verecek.

Fesat düşünceler

Küçükken, günah çıkartma sırasında bir rahip beni günahlarımdan arındırmadan önce, geceleri ellerimle dua etmem gerektiğini, böylece "ayıp yerlerimle" oynamanın önüne geçeceğimi söylemişti. Bu benim devam etmemi engellemedi.

Kendimi yiyip bitiriyordum. Ayıp düşünceler ölümcül günahlar mıydı? Elbette kimseye bunu sormaya cesaret edemiyordum.

Gençliğim ölümcül günah ve cehenneme gitme korkusuyla zehirlendi.

Elli yıl sonra, zıpırlık olsun diye, *Cehenneme Gitmeyeceğim*'i yazacaktım.

Egoine beni kesmeye başlayınca İsa'nın neler çektiğini anlayıp üzüldüm, bense bir şey hissetmiyorum, ben ölüyüm.

İsa'ya her zaman sempati duydum. Onunla aramız iyiydi, onu çok severdim, o uzun saçlarıyla bana dönemin bobstillerini düşündürürdü. Rahat bir havası olmayan babasını daha az tanırdım.

Sık sık kiliseye gider, çarmıha gerilmiş İsa'nın karşısında dua ederdim, ona fısıltıyla sırlarımı açar, işçi-papaz ya da misyoner olacağıma dair söz verirdim. Bazen ondan isteklerde bulunurdum. Her hafta ayine gider, büyük orgları, zambak ve tütsü kokusunu, en çok da pazarlıklarını giymiş kızları kesmeyi severdim.

Saint-Joseph'in müdürü başrahip bize biz oğlanların kızlara fesat düşüncelerle baktığını söylerdi.

Tanrı'ya şükürler olsun, hayatım boyunca hep böyle kötü düşüncelerim olacak, bunlar sıkıntılarıma en iyi ilaç, yaşamam için de bana yardımcı olacaklardı.

Şeytana uymak

"Tanrım, şeytana uymamıza izin verme", bu duayı bin defadan fazla okumuşumdur.

Neyse ki, Tanrı bu duamı asla kabul etmedi.

Günaha çağrılar büyüyünce, günahların göğüsleri olunca, benim günaha sapma arzum daha da kabardı.

Mutluluğum daima şeytana uymak olacaktı.

Bu benim için cennete gitmenin tek biçimiydi.

Başlarda kızların üst kısımlarıyla, yüzleri, gözleri, ağızlarıyla yetiniyordum, saçlarını okşuyordum. Bir defasında saçları beline kadar inen bir kıza rastladım, elim saçları takip etti. Alt kısmı keşfettim.

O zaman tatlı tatlı cehenneme daldığımı anladım.

Haydi uyalım şeytana.

Hazza kanamıyordum. Her şeyi arzuluyordum. Ölçüsüzce her şeyi sevdim.

En çok da yasak meyveleri.

Bizim toplum ölçülü olmayı savunur, tuzu yasakladı bile, yakında hayatın tadı da kaçacak.

Tam zamanında gitmişim.

Egoïne her gün üstümde yeni şeyler keşfediyor, onu heyecanlandırıyor olmalıyım.

Çalışırken gitgide daha az telefon eder oldu, cep telefonunu çantasından çıkarmıyor, telefon sık sık çalıyor ama o cevap vermiyor.

Tamamen işine veriyor kendini ve işi de benim.

Düş kırıklığına uğrayan hayranlarının bıraktığı mesajları gözümün önüne getiriyorum. Oh olsun onlara.

Egoïne neşeli bir kız, işe ıslık çalarak geliyor. Bu sabah masamın önünde bir dans adımı atarak bana reverans yaptı.

Yeniden benimle beraber olduğu için mutlu.

Ya da umurunda bile değilim.

Elim çantada

Egoïne giderken yanında sağ elimi de götürdü. Bir kadının elimi almasından her zaman dehşet duymuşumdur, ya bırakmazsa diye feci korkardım.

Elim çantasındaydı. Eve gelince onu piyanosunun üstüne koydu.

Hayal kurmaya başladı.

Onu bir dolmakalemle kendisine bir şiir yazarken hayal ediyor.

Parmaklarımın kımıldadığını, piyano çaldığını görüyor.

Neyse ki, Chopin'i katlettiğimi duymadı.

Beethoven'i, Mozart'ı yorumlayan büyük bir piyanist olmak, bir Wilhelm Kempff, bir Claudio Arrau olmak, tüyler ürpertmek ve ağlatmak isterdim.

Ancak şimdi anlıyorum ki, hayatımın amacı daima güldürmek, ağlatmak, duygulandırmak olmuş.

Benim en büyük korkum ilgisizlikti, fark edilmemek, daha da kötüsü insanları sıkmaktı.

Kurtarıcı şok

Sıkıcı...

Hakkımda söylenecek en kötü şey buydu, hayatımı sıkıcı olmamaya çalışmakla geçirdim. Yol yordam bilmeyen biri gibi görünme pahasına, konuşurken asla ihtiyatlı davranmadım. Girizgâhları, dolaylamaları, lafı uzatmaları, bin dereden su getirmeleri kestirip attım...

Kuyunun etrafında dönüp durmadım, kuyuya anında dalmak istedim.

Kitaplarımda zarflarla, *bununla beraber*'lerle, *yine de*'lerle, *belki*'lerle , *o halde*'lerle mücadele ettim...

Ama'larla, *ya da*'larla, *yani*'lerle, *oysa*'larla, *ne... ne de*'lerle, *çünkü*'lerle dolu eşgüdüm bağlaçlarıyla. *Ki*'lerle, *iken*'lerle, *dığı zaman*'larla, *bundan dolayı*'larla dolu yan cümle bağlaçlarıyla...

Benim için cümleler duvarlar gibiydi. Onların yığma taştan olmasını istiyordum.

Asla karşı karşıya gelmemiş, birbiriyle toslaşan kelimeler, bu çarpışmadan çakmaktaşı misali kıvılcımlar yükselir.

Film çekerken de aynıydı.

Daima *cut* montajı tercih ettim, üst üste binerek birbirinde eriyen geçişleri sevmiyordum, ritmi yavaşlatıyor, hikâyeyi sündürüyorlardı. Ben gafil avlamak istiyordum. Şaşırtmak, kışkırtmak, neden olmasın, şoke etmek istiyordum.

Şoke etmekten korkmuyordum, şoke etmek, uyuklayanları uyuşukluktan çıkartmaktı.

Bir insan bayıldığında, ona kendine gelsin, canlansın diye bir tokat atarlar.

Karım Sylvie zarif bir şekilde sonbahar yapraklarının arasına düşüp kıvrıldığında bunu denedim.

Başaramadım, bana geri dönmedi.

Öteki dünya

Gençliğimde ölümden sonra bir hayat olduğuna inanırdım.

Voltaire Lisesi'nin yanındaki Père-Lachaise Mezarlığı'nda arkadaşım Georges'la mezarların üstüne oturup metafizik sorgulamalar yaptığımızı hatırlıyorum.

Yüksek Sinema Enstitüsü'ne girmeye hazırlanıyorduk. Ateist olan Georges, ölümden sonra hiçbir şey olmadığına inanıyordu.

Cennete inanmadığı için ona acıyordum. Onun için dua ediyordum.

Sonra, mesleki etkinliklerimizle ölümden önceki hayata ve sinemaya daldık.

Yeryüzü cennetine inandım.

Karım Sylvie'nin ani ölümünden ve birtakım işaretlerden sonra, kendime kaybolup gidenlerin görünmeye devam ettiği doğaüstü bir dünya olup olmadığını sordum.

Dul isimli kitabımın provalarını kuşatan lastik bandı hatırlıyorum. Bandı çektiğimde yere düşmüş ve yerde bir kalp şeklini almıştı.

Öteki dünyadaki hayat beni kaygılandırıyordu, *Münasebetsiz Gramer*'de* bir ev kadınının ağzından şu tedirgin edici soruyu sordum: "Ölümden sonra süpermarket var mıdır?"

Yeniden doğmak diye bir şey var mı?

Eğer bir yazar olarak doğacaksam, Eugene Ionesco'yu seçerdim, onun absürd duygusu bende olsun isterdim.

Resim sanatında tercihim Rembrandt olurdu. Muhteşem otoportreler yapar, müzelerde sergilenirdim.

Leonardo da Vinci'nin *Azize Anna*'sının yanına asılmak isterdim. Ona hayranım.

* *Grammaire française et impertinente*, Payot, 1992.

Eli dizimde

Egoine bacaklarıma saldırıyor, kaslarımı ayırıyor, yaklaştırıcı kaslarımı, ikiz kaslarımı.

Bunu yapmasına cesaretle izin veriyorum.

O kadar gurur duyduğum bacaklarım, ince ve kaslı bacaklar. Onları bronzlaştıklarında yazın severdim, bronzluğu ortaya çıksın diye beyaz çoraplar giyerdim.

O bacaklar benim yüksek atlamada üniversite şampiyonu olmamı, etkileyici kıyılarda bisikletle dolaşmamı, en çok da kızların peşinden koşmamı sağlamıştır.

Masanın altından dizlerimle dokunurdum onlara.

Yazık, Egoine bütün bunları göremedi.

Onu güzel arabalarımla bir tur atmaya götürürdüm, elini dizime koyardı.

Bugün elini dizkapağıma koyuyor.

Egoïne kavalkemiğimi götürdü, bıçağıyla kazıdı, temizledi, sonra cilaladı, kavalkemiğim fildişi gibi parlıyor.

Onu geyik boynuzları gibi odasının duvarına astı.

Bu onun ganimeti.

Bir an için, omuzlarımı alıp bir giysi askısı yapmasından korktum, beni giysi dolabına kapatır ya da daha kötüsü, beni dilsiz uşak gibi kullanırdı.

Elleri kalçalarımda

Egoïne kalçamdaki protezi keşfetti, paslanmaz çelikten, kızıl ışıltılar saçan.

Onu bir heykel gibi inceliyor, dizaynını beğeniyor, adeta bir Altın 7 ödülü.

Uçak yolculuklarında bana sorun çıkartan, metal detektörlerini öttürerek, ben ödleği bir terörist sanmalarına neden olan bu kalçayla ne yapacağını düşünüyor.

Birden aklına bir fikir geliyor. Başucuna bir lamba ayağı yapacak ondan.

Onu aydınlatacağımı düşünmek benim için ne büyük sevinç.

Ona bir sürprizim var.

Onun bir çift lambası olacak.

Kalçamda iki protez var.

Kanatlarımı kesti

Egoïne ince bir bıçak seçti.

Sanki canımı acıtmaktan korkuyor hissine kapılıyorum, nezaketini takdir ediyorum.

El hareketleri zarif, sanırsınız şık bir akşam yemeğinde bir sülünü parçalarına ayırmakla meşgul.

Boyun derimi başıma doğru kesti, bıçağın keskin tarafını kanatlarımı iskeletime bağlayan eklemlerin arasına soktu.

Arras'ta bir ayin alayını hatırlıyorum, on yaşındaydım, melek kılığına girmiştim, kortej sırasında kanatlarımdan birini kaybettim. Sırtımda bir kanat, kolumun altında bir kanatla ayini tamamladım.

İşte kanatsızım, artık uçamayacaktım, artık baş dönmesinden mustarip kuş Antivol gibi, kırk yıl önce televizyon için yarattığım o kuş gibi sakat bir kuşum.

Desproges'un bana benzettiği bir kuş: "Biraz, iflah olmaz bir başdönmesi yüzünden yere çakılı gülünç bir balıkçıl, biraz Baudelaire'in yuhalamalar arasında seke seke giden albatrosunu andıran Jean-Louis Fournier, kuşku dolu ve varoluşsal tedirginliklerle kuşatılmış, doğduğu o lanet güne kadar her şeyin yolunda gittiğine inanan bezgin bir kaçıktır."

Doğduğumda nefes alamıyormuşum, doktor olan babam beni tavşan gibi ayaklarımdan tutmuş ve yaşamaya karar vereyim diye sırtıma koca bir şaplak indirmiş.

O lanet gün 19 Aralık 1938'di.

Kafesimi açtı

Egoïne üçgen göğüs kaslarımı kesiyor. Filetolarımı çıkardı.

Her gün onları geliştirmek için çektiğim elli şnavı ve elli germe hareketini düşünüyorum. Eskiden taş gibiydiler. Egoïne onları verevlemesine incecik kesti, şimdi dilim dilim oldular.

Egoïne pensiyle göğüs kafesimi açınca bir kuş bulutuyla gözleri kamaşıyor. Bir sürü siyah kuş, karatavuklar, kargalar ve bir tavuskuşu.

Kuşlardan biri kafesin kapısında kalıyor, dışarı çıkmak istemiyor. Korkuyor. Antivol bu.

Egoïne elini kafesime sokuyor, içerimi yokluyor, yüreğimi buluyor ve söküp çıkarıyor.

Saygısından onu fakültede kesip biçmek istemiyor, kapalı duvarlar arasında, kendi mahremiyeti içinde olmayı tercih ediyor.

Onu evine götürüyor.

Lille televizyonu için yazdığım ilk filmin adı *Yürek Çığlığı*'ydı. Şöyle diyen bir dış sesle başlıyordu: "Bir gün kalbimi de alıp gitti..."

Yüreğim geliştirilmiş bir pazu gibi kabarık. Çok çalıştı.

Hayatımı âşık olmakla geçirdim. Yüreğim daha düne kadar iş görüyordu. Yepyeni maceralara her zaman hazırdı.

Sevmek fiilinin çekiminde kimse beni yenemezdi. Bütün zamanlar, şimdiki zaman, geçmiş, gelecek zaman. Bütün kipler. Heyhat, emir kipi hariç.

Egoïne yüreğimi açınca, bir şey dışarı kaçtı ve yere düştü...

Kız almak için yere eğildi.

Bu bir enginar yaprağıydı.*

---

* Enginar yaprağı, çapkın, şıpsevdi anlamına gelen "enginar kalbi"nden esinlenen bir benzetme, "herkese enginardan bir yaprak" sunmak, yani mavi boncuk dağıtmak (ç. n.).

Küçük İsa

Yüreğimde "küçük İsa'yı" bulacak mı acaba? Oraya yetmiş yıl önce, ilk komünyonumda girdi.

Hâlâ oradaysa şaşardım.

O zamandan bu yana kalbim bir uğrak yerine, bir turnikeye, bir gelgite, büyük bir otelin ya da bir gece kulübünün döner kapısına döndü.

Haftanın yedi günü, günün yirmi dört saati giren çıkan, giren çıkan... Yol geçen hanı. Giren kayboluyor.

İsa'nın başı döndü ve karnıma şeytan girdiğini öğrenince, kendini fazladan hissedip gitti.

Önemli değildi.

Yapacak daha iyi şeylerim vardı.

Aşklarım

Çocuk yaşta âşık oldum, hem de o zamandan beri yüzlerce defa. On yaşımdayken esmer bir küçük kızı deliler gibi sevdim. İsmi Annette'ti, eczacının kızıydı, *Chocorêve** kuponları biriktirirdi. Onun için kupon toplardım.

Kuponları huşu içinde onun posta kutusuna koyarken duyduğum heyecanı unutmadım. Elim titrerdi, ona aşk sözcükleri gönderir ve bir hırsız gibi koşarak kaçardım.

On dört yaşımda, Avusturya'daki bir izci kampında dümdüz bir ülkenin çocuğu olan ben yeni bir tutkuyu, dağları ilk kez keşfediyordum.

O on ikisindeydi, ışıl ışıldı, sarışın örgüleri ve açık renk gözleriyle Camambert peyniri kutularının üstündeki genç kızlar kadar güzeldi. İsmi *Belle de champs*** ya da Heidi olabilirdi ama sadece Christina idi.

Aramızdaki akım çok çabuk geçti. Ben ona *danke schön* dedim, o bana *bitte schön* diye cevap verdi.

Fransa'ya çok üzgün döndüm. Ondan başka bir şey düşünemiyordum. Ona yazmak istiyordum. Almanca bilmiyordum. Bir kitapçıya gidip bir Fransızca-Almanca sözlüğün sayfalarını karıştırdım. Ordan birkaç kelime çaldım. Onları öylesine bir araya topladım.

Ich liebe dich yazmaya cesaret edemedim. Söz vermek anlamına gelen *versprechen* kelimesini kullandım.

Anneme okulda çalışkan olacağıma ve uslu duracağıma dair söz vermiştim. Tanrı'ya, babam içkiyi bırakırsa rahip olacağıma dair söz vermiştim. Kızım Marie'ye bir eşek söz vermiştim, karım Sylvie'ye Hindistan'a bir seyahat söz vermiştim...

Hayatımda çok sözler verdim.

---

* Krem şeklinde sürülen, eski bir çikolata markası (ç. n.).

** Kır(ların) Güzeli anlamına gelen, bir Fransız peyniri markası (ç. n.).

Sokaktan geçen kızlar

Arkasından hastabakıcı kız geldi, on beş yaşındaydım, her gün evin önünden geçer, hastabakıcılık okuluna giderdi, birinci kattaki odamın penceresinden onun geçişini seyrederdim. Saatlerini bilirdim, onu kaçırmamak için çok önceden pencereme mevzilenirdim. O La Paix sokağının sonunda kaybolduğunda, ben allak bullak olurdum, sokak aynı sokak olmaktan çıkar, Chagall'ın bir tablosuna benzerdi.

Ve kalbim daha hızlı atardı.

Bir gün onu göremedim, kendimi çok çabuk avuttum. Sokaktan geçen başka kızlar vardı.

Ondan birkaç yıl önce, aynı pencerede bütün gün ölmüş bir kadının geçmesini beklemiştim.

Babamın hastası olan kadının ölüsü bir arabayla taşınacaktı. Ben kadının ölünün yerinde oturacağını hayal etmiştim.

On yaşındaydım, ölüm bana büyüleyici geliyordu.

Ölüm maskı

Egoïne bu sabah elinde bir Bricorama* çantasıyla geç geldi. Çantadan bir rulo alçı bandı çıkarıyor. Makasla bandı farklı uzunluklarda kesiyor. Onları bir tepsinin üzerine koyuyor. Bir kaba su dolduruyor.

Beni mumyalamak, beni firavuna mı dönüştürmek istiyor?

Yüzüme *Nivea* kremi sürüyor.

Onun çalışmasını seyrediyorum.

Bandları suyla ıslatıyor ve kat olmasın diye iyice çekiştirerek yüzüme uyguluyor.

Kendimi yeniden karanlıkta buluyorum.

Bir süre alçının kurumasını bekliyor, sonra özene bezene çekip maskı kaldırıyor. Onu görüyorum, sonuçtan hoşnut görünüyor, ölüm maskım fena değil, ciddi bir havam var.

Büyük didiklenme öncesi Egoïne'in benden bir hatıra saklamak istemesi ne mutluluk. İçim rahatladı. Ünlü ölüler ailesine dahil oluyorum: Pascal, Beethoven... Beni heykelleştirdi.

* Hobi ve amatör el işleriyle ilgili ürünler satan bir mağaza (ç. n.).

Heykelleri kırmak

Tarihi heykellerden korkardım, beni ezecekler diye korkardım. Devrimcileri diktatörlerin heykellerini yıkarken gösteren resimleri unutamıyorum.

Michelangelo'nun, Rodin'in, Brancusi'nin, Giacometti'nin heykellerine hayrandım...

Kutsal eşya satılan yerlerdeki fazla boyalı ucuz heykellerden ölesiye korkardım. Kızım onlara tapmaya başlayınca daha da korkar oldum.

Şöminenin üstünde XIX. yüzyıldan kalma yalancı bronzdan bir panter heykeli vardı, bizim kedi dönüp bakmazdı bile. Yerine art deco bir panter heykeli koyduğumuz gün onunla oynamak istedi. Sanattan anlayan bir kediydi.

Çocukken sapanımla bir Meryem Ana heykelini kırdım, onu çirkin buluyordum.

Michelangelo'nun *Pietà*'sını tahrip etme gibi bir arzuya asla kapılmayacaktım.

Daha ilerde, Egon Schiele ile ilgili bir film için, İmparator Franz-Joseph'in caka satan zevksiz bir büstünü havaya uçurttum.

Bilmeden bir put kırıcıydım.

Bir gün Cocteau'nun *Bir Şairin Kanı* filminde garip bir cümle duydum: "Heykelleri yıkarken, insanın kendisinin de bir heykel olma tehlikesi vardır."

Sabırsız

Daima her şeyi hemen olsun istedim. Acıkınca yeri göğü inleten bebekler gibi beklemeye zamanım yoktu.

Kızlarla da aynı şeydi, on yedi yaşındaydım, mezuniyete hazırlanıyordum, acelem vardı, hoyrattım.

Önhazırlıkmış, girizgâhmış, ısınmaymış, yoktu öyle şeyler.

Arras'ta ismi Fleur olan gencecik bir kızı hatırlıyorum, fırıncının kızıydı, her pazar öğleden sonraları bize gelirdi, biraz nişanlım gibi bir şeydi, annem babamın çalışma odasını bize bırakırdı.

Fleur utangaç ve çok çabuk etkilenen bir kızdı, ben de bundan yararlanıp doktorculuk oynardım.

Onu elbette giyinik olarak, annem bitişik odadaydı, kahverengi kadife kaplı bir divana yatırırdım ve pikaba bir plak koyardım, daima aynı plağı.

Sabırsız parmaklarım yılanlar gibi elbisesinin içine girmeye, geçitler, girişler, açıklıklar bulmaya çalışır, bir fermuar ya da düğme bulma umuduyla, plilerin arasında kaybolurdu. Büyük Jacques* zincirlerinden boşanmış vaziyette: "Aşktan başka neyimiz var.." diye ulurken, onu büyük bir iştahla öperdim.

Nazik bir kızdı, yaptıklarıma ses çıkarmazdı, emelime ulaşmak istiyordum, bir kızla hiç cesaret edemediğim şeye.

Sonra annem ve kardeşlerimle çay içerdik, ben kıpkırmızı, ter içinde, saç baş darmadağın, nefes nefese, tatminsiz bir halde olurdum.

Bir gün emelime nail oldum, onun işi bitmişti.

Bir başkasına âşık oldum, kızcağızı terk ettim.

Gözyaşları içinde gitti, herhalde evleneceğimizi düşünmüştü.

---

* Jacques Brel (ç. n.).

Yüksek sadakat

Sonra bir gün evlendim, sahici olarak.

Çok güzeldi.

Onun güzel gözleri uğruna babasının çiftliğini devraldım, her şeyi yapabilecek durumdaydım, babası balıkçı olsa, balıkhanesini de devralırdım.

Ona zor bir hayat yaşattım.

Kızımızı başarmadan önce, ona engelli iki oğlan verdim.

Yıldırım düşmeye devam etti.

Pek çok kez daha yıldırım çarptı bana. Yanık izlerim hâlâ durur.

Egoine zıpırlıklarımı bilecek mi?

Hakkımda ne düşünecek?

Bu derisi yüzülmüş ihtiyarda, bir zamanlar olduğum doymak bilmez genç adamı bulacak mı?

Mikroskopla incelediği buruş buruş yaşlanmış derimin belleği var mı? Elli yıl önce onu ürperten öpücükleri, okşamaları hatırlıyor mu?

Kızın sevgilisi var

Dün bir oğlan Égoïne'e geldi. Uzun boylu biri, fena değil, söylenecek bir şey yok, sadece genç, ee ne olmuş? Ben de gençtim.

Yakışıklı, ee ne olmuş? Hayatta tek şey bu değil ki.

Pek zeki biri olduğunu da düşünmüyorum.

Bana bakmadı bile.

Onu korkutmuş olmalıyım.

Yoksa onu etkiledim mi?

Égoïne herhalde ona benden bahsetmiştir. Kim olduğumu biliyor olmalı.

Kız soruyor: Bana beş dakika verir misin?

Oğlan cevap veriyor: Bitireceğini bitir sen, ve cep telefonuyla oynamaya başlıyor.

Égoïne bitireceğini bitiriyor.

Kalça sinirlerini aldığı beni.

Oğlanın Égoïne'in hareketlerindeki titizlenişi, ben sanki canlıymışım gibi dikkatle davranışını, parmaklarını geniş kalça kemiğimde dolaştırırkenki yumuşaklığı görünce, bundan hoşlanmadığını kuruyorum.

Eminim, kıskanmıştır.

Yıldırım aşklarım

Bir samba dansçısı vardı. Televizyonda yönetmen yardımcısıydım, Chaillot Sarayı'nda UNICEF'in gala gecesinin naklen yayınında çalışıyordum.

Sanatçıların sahneye girişleriyle görevliydim. Çok güzel insanlar vardı, Elizabeth Taylor, onun omzuna dokunduğumu hatırlıyorum, Richard Burton, Marlon Brando, Beach Boys, Fernandel, yeni ünlenen upuzun bir oğlan, Johnny Hallyday.

Ve Rio de Janeiro Samba Okulu.

Brezilyalı kadın dansçıların kulise gelişini asla unutamam, bir güneş doğuyorcasına güzel bir şeydi. Kısacık giyinmişlerdi, abanoz ağacından heykeller gibi güzel ve pırıl pırıldılar. İnanılmaz bir şansla yıldız dansçının benden hoşlanacağı tuttu, üzerimde smokin vardı, herhalde etkisi olmuştur.

İsmi Sonia'ydı, yirmisinde olmalıydı. Onu külüstür 2 CV'mle oteline götürdüm ve şeytan kadının kollarında tanrısal ve fırtınalı anlar geçirdim. Durmadan "güzel, güzel" diye tekrarladığını hatırlıyorum, beni smokinsiz de güzel buluyordu kuşkusuz.

Gün ağarırken HLM'mime* döndüm.

Karım ve çocuklarım uykudaydı.

Onu unutmadım, ona Portekizce bir şeyler yazdım. Bir ara onun yanına gitmek, Avrupa turnesinde ona eşlik etmek gibi delicesine bir fikre kapıldım. Gitseydim, *Mavi Melek* filminin kahramanı zavallı Doktor Unrat'a dönerdim. Sonia da benim kara meleğim olurdu.

Sonra ateş küllendi, HLM'mimde uslu uslu karım ve çocuklarımla kaldım. Onu biraz unuttum.

İki yıl sonra metro çıkışında bir reklam sütununun üstündeki iki metrelik fotoğrafta benim şıkır şıkır dansçım bana gülümsüyordu. Rio Samba Okulu'nun bale takımı geri dönmüştü. Benim takım ise allak bullaktı.

Oteline telefon ediyorum, odasını bağlıyorlar, yabancı aksanlı bir erkek sesi cevap veriyor, kapatıyorum, tiyatronun çıkışına gidiyorum, onu göremiyorum. Bir daha onu göremeyeceğim.

---

* Fransa'daki düşük kiralı toplu konutlar (ç. n.).

Teşrih masası sert, buradaki konukluğumu rahatlatacak tek bir kumaş kaplama yok, soğuk metalin üstüne uzanmışım, küçük bir yastık bile yok, başım cellat kütüğünün üstünde.

Ilık kadınlarla zevke gömüldüğüm yumuşacık yatakları o kadar çok seven ben.

Yeryüzündeki en büyük sevinçlerim hep yatay olacaktı.

Yolculuğumda benimle beraber olan kadınlar burada sonsuz minnetimin bir ifadesini bulsun.

Yanmaz tutuşmaz

Televizyondaki sekreter vardı.

Buttes-Chaumont'da televizyon büroları ve sekreteri, montajcısı, makyajcısı, kostümcüsü, script'iyle bir sürü güzel kız vardı. Sekreterlerden birini gözüme kestirmiştim, gözlüklerinin arkasından bana ateş açar gibi fırlattığı kaş göz işaretleriyle kor gibi bir esmer, ateş aldım.

Bir gün asistan ve scriptlere ayrılan ve çoğu zaman kullanılmayan geçici bir bürodayken, telefon edip yanar döner esmeri büroya çağırdım, ikiletmedi. Ve olanlar oldu.

Oracıkta masanın, ahlakçı ulusal televizyonun hizmet notlarının üstünde ve bir CGT (Genel Emek Konfederasyonu) afişinin karşısında.

Unutmadım, gözlüklerini çıkarmamıştı.

Mıknatıslar

Egoine gövdemin içindeki demir talaşlarını bulacak mı?

Taşkınlığımı mazur göstermek için bilimsel bir açıklamam vardı.

Kanımda demir talaşları bulunduğunu iddia ediyordum, kızlar da manyetik olduğu için, önüne geçilmez bir şekilde onlara doğru çekildiğimi ileri sürüyordum.

İradem işe yaramıyordu.

Demir talaşını iradesi yok diye suçlayamazsınız.

Sorumluluğum yoktu, bağışlanmalıydım.

İBK (ispatı bu kadar).

Dindarca dilekler

Egoïne bir kot giymiş, fazlasıyla dekolte çizgili denizci bluzu omuzlarını açıkta bırakıyor. Ben çıplak kadın omzu görmeyivereyim, içimden oraya sokuluvermek gelir.

Raffaello'nun resmettiği bir Meryem Ana'nın kollarındaki küçük İsa'nın yerinde olmayı çok isterdim.

Bu güzel bir hayaldi.

Şu halimle, ben ancak bir çarmıhtan indirilişte yer alabilirim.

Egoïne beni öpecekmiş gibi üstüme eğiliyor.

Boynunda bir zincir var, gözlerimin önünde, o nefis göğsünün üstünde altından bir haç sallanıyor.

Yeniden dindarlaştığımı hissediyorum.

Neredeyse haçı öpeceğim.

Ve bütün bunlarda Tanrı'nın yeri mi?

Din konusuyla aram pek iyi değildi ama inançlıydım. Tanrı'ya inanmamak felaket getirir, o halde ben de Pascal gibi, onun var olduğunu kabul ettim.

Her yıl ajandama, bir kaza durumunda haber verilecek kişi bölümüne bilinçli olarak Tanrı yazdım.

Tanrı en kötüsüne de en iyisine de muktedirdir, her şeyi sevmiyorum.

Her şeyi bilmiyorum, bu eşitsizlik.

Günbatımlarını hatırlıyorum, sınırları, cart renklerle boyanmış gibi, pek de zevkli sayılmayacak morlar, turuncular. Evime koymazdım.

Mısır tarlalarını, pancar tarlalarını sevmiyorum.

Sırtlanlara, salyangozlara, hindilere, kakalaklara bayılmam. Bit ve pirelere.

Ve dindarlığımın burada adını saymama izin vermediği bir sürü başka şeye.

Sinirleri alınmış Jumièges'liler

Évariste-Vital Luminais'nin *Sinirleri Alınmış Jumieges'liler* tablosuyla birlikte Seine üzerinde sürüklenebilirdim. Bende sinir diye bir şey kalmadı, Egoïne sinirlerimi aldı, bunu dikkatle yaptı, sinirlerimin zayıf olduğunu keşfetti.

Onları elektrik kablosu gibi sarıp bir tomar yaptı.

Bu sinir paketiyle ne yapacak?

Uslu durmayan çocukları kırbaçlamak için kamçı mı?

Égoïne süsleniyor

Dün Égoïne çalışmayı erkenden kesti, beni ekti.

Hemen gitmedi, ameliyathanenin tavan lambasının altına oturdu, çantasından bir ayna ve makyaj çantası çıkardı, makyaj yaptı.

Makyaj yapan bir kadını seyretmek beni her zaman duygulandırmıştır.

Makyaj yapan kadınlar bize bir sürpriz hazırlamaktadırlar.

Birçok ressam süslenen kadınların resmini yapmıştır, Tiziano, Degas, Bonnard, Toulouse-Lautrec...

Televizyonda, Dünya Kadınlar Günü için makyaj yapan kadınları filme çekmeyi önermiştim, her yaştan kadınlar, küçük kızlar, yaşlı kadınlar, güzel kadınlar ve bir zamanlar güzel olup çoktan kaybedilen bir dava için mücadele etmeye devam eden kadınlar.

Doğuştan kör bir anneyle ilgili bir belgesel hatırlıyorum, onu makyaj yaparken filme almıştım, küçük kızı da yanındaydı. Yüzünü geniş planda çekiyorduk, hareketleri acemiceydi, ya çok fazla ya da yetersiz miktarda far sürüyordu, üstelik her zaman da gerektiği yere değil.

Birden minik bir el ekrana girdi, annesinin makyajını düzeltti.

Égoïne çok zarif biçimde makyaj yapıyor, yüzü ışıl ışıl, siyah göz kalemi ametist rengi gözlerini ortaya çıkartmış.

Gitgide güzelleşiyor, tıpkı Delacroix'nın *Mezarlıktaki Küçük Yetim Kız*'ı gibi güzel.

Kimin için?

Benim için olmadığı muhakkak.

Madam de ...'ler

Elleri avının üstündeki atmacalar gibi etrafımda dört dönüyor.

Bana ne yaparsa yapsın, ister kessin, biçsin, çizip yarsın, parçalara ayırsın, derimden parça alsın, derimi yüzsün, içimi boşaltsın, kısaltsın, didik didik etsin... Egoïne'in hareketleri inanılmaz zarafette.

Egoïne zarif bir kız, incecik bilekleri var, onu Puvis de Chavannes'ın *Kutsal Orman* tablosundaki esin perileriyle eğlenirken görebilirdiniz.

Aristokrat olmalı, ismi de Egoïne de bilmem ne.

Küçüklüğümde uzatmalı isimleri olan insanlar beni çok etkilerdi.

Annemin Marie-Laure de la Bonnerie isminde bir sınıf arkadaşı vardı. Onu tanımıyordum ama onun bu isimle ancak iyi bir insan olabileceğini hayal ediyordum.

İçi katıydı, çok dindardı.

Annem öldüğünde ve bir kitabımda onun alkolik biriyle evlenmiş olmasına üzüldüğümü yazdığımda, bana kupkuru, gözyaşı dökmeyen, baş sağlığı dilemeyen bir mektup gönderdi. Beni annemin kötü bir evlilik yaptığını yazdığım için suçluyordu.

Annemin evliliği, babamı ve onun o uğursuz tutkusunu bilen iyi niyetli papazlar tarafından ayarlanmıştı, annemin babamı yola getireceğine güvenmişlerdi.

Proleter olan ben daha ilerde pek çok Madam de'yle düşüp kalkacaktım, dokununca yumuşacıktılar, zarif ve şıktılar, ilginç olanları ve çıkar peşinde koşanları vardı, bazıları beni sevdi.

Heyecan verici ve şaşırtıcı bir Madam de'yi unutamıyorum. İşimde bana çok yardımcı oldu ama tutku ile sahip olmayı birbirine karıştırıyordu. Beni nüfuz alanına dahil etmek istiyordu, bir iyelik zamiri gibi sahipleniciydi. O benimki değilken, benim onunki olduğunu düşünüyordu. Herhalde benim de adamlarından biri olduğumu sanıyordu.

Madam de'yi hoş bir anı olarak saklayacağım.

İki yüz yıldan fazla bir zaman önce, ayağında donu bile olmayan, terbiye görmemiş insanların yaptığı gibi, asla onların güzel kafalarını kesme arzusuna kapılmayacaktım...

Tarla kuşu

Egoine kafamı kesmeye hazırlanıyor.

Saçlarımı kesmesinden korkuyorum.

Onlara gösterdiğim özeni, berber tercihimi, aynadan berberin kesişine bakarken kapıldığım tedirginliği, saçlarımın tutam tutam yere düşüşünü seyrederken, zorla sürdüğü saç kremini, iş bitince memnuniyet ve gururla havlusunu sallayıp "Şimdi daha temiz oldu' deyişini düşündükçe.

Temiz olmak umurumda değildi, birinci sınıf bir kafam olsun istemiyordum, hele şu dümdüz saç ayrığını, kısacık yapışık saçları hiç istemiyordum, dağınık saçlarla Byron gibi yakışıklı bir asi olmak istiyordum.

O günlerde tek avuntum, saçlarımın tekrar uzayacağını düşünmekti.

Beyin zarlarımda temizlik

Egoine kafamın içine girmek istedi.

Eşekarısı gibi ses çıkaran titreşimli otopsi testeresini aldı.

Kafatasım direndi, Egoine az kalsın bir diski kıracaktı. Kalın bir kafam var.

Kafamın içinin kurcalanmasını, içinde neler olduğunun bilinmesini istemiyorum. Girmek yasak, özel mülk, düşüncelerim gizli ve yasak.

Kafatasımı açınca, içinden küçük bir duman çıktı, tıpkı ocağı söndürdükten sonra tencerenin kapağını açarsınız ya, onun gibi.

Yoksa ruhum göğe mi yükseldi?

Egoine içeri bakmak için eğildi, karşısında koca bir çıfıt çarşısı buldu.

Beyin zarlarımı temizleyecek.

Bir budalanın beyninin ağırlığı

Beynimi çıkardı. Tartmak için organ terazisinin üstüne koydu.

Arithmétique impertinente başlıklı kitabımda bir salağın beynini tarttırmıştım, 1,4 kg geliyordu. Kendiminkini göremedim, Égoïne tartıyı saklamış.

Şimdi kafamdan geçen her şeyi bilecek.

Beynimde anında çok koyu renkli bir bölge saptıyor. Kesinlikle karanlık düşüncelerimin yuvalandığı yer olmalı, çalışmalarımın, kitaplarımın yakıtı, ateşe ve sıcaklığa hayat vermesini istediğim kömür, hayalgücüm.

Siyahlığın içinde fosforlu küçük bir sinir düğümü yanıp sönüyor, belki de mizah duygusu.

Hayalgücümü hiçbir zaman iyi kullanamadım. Benim münasebetsiz fikirlere kapılmama, insanlara "Böyle şeyleri de nerden bulur?" dedirten fikirlere sahip olmama izin veren bu hayalgücü hayatımı sık sık berbat etmiştir.

Artık geç kalan sevdiklerimi beklemekle ve onların cenazesini gözümde canlandırmakla geçen acı dolu saatleri saymıyorum.

Daha kötüsü de varmış

Hayalgücüm bana pek çok felaket senaryosu yazdırmıştır. Taşradan, montajcıyla sıcak ilişkiler yaşadığım bir uzun montajdan dönüyordum. Paris'e erken dönünce, vicdanım el vermediğinden, karıma haber vermek istedim. Telefona cevap vermiyordu, tek açıklama, intihar etmiş olmalıydı. Anahtarım yoktu, endişeden delirmiş bir halde, omzumla defalarca hamlederek dairenin kapısını kırmayı başardım. Karımı uyandırdım, meğer kulak tıkacı takmış.

Daha sonra komşuya bir şey duyup duymadığını sorduğumda, itiraf edecekti: "Kapıyı kıranın siz olduğunuzu görünce, endişelenmedim."

Kendi kendime tüyler ürpertici, delicesine hikâyeler uydurur, bunları gerçekmiş gibi gösteren bir ayrıntı bolluğuyla süslerdim. Önce gülmek için yapıyordum ama kafamda kurduklarıma yavaş yavaş kendim de inanıyor ve kendimi hezeyanlarımın kurbanı olarak buluyordum.

Bir keresinde doktora giderken karıma eşlik ettiğimi hatırlıyorum, ben arabada kalmış bekliyordum, çok uzun sürdü, sabırsızlandım, sonra da endişeye kapıldım.

Gözlerimi onun girdiği kapıdan ayıramıyordum. Kapıdan ellerinde paketlerle insanlar çıkıyordu. Paketlerin karımın parçaları olduğunu kurmaya başladım. Doktor onu parça parça etmişti. Bu düşünce çok tuhaf ve aşırıydı, inanmaya başladım, karım tek parça halinde geri döndüğünde, tir tir titriyordum ve ter içindeydim. Bu kadar geciktiği için onu paylamak zorunda kaldım.

Evin delisi

Hayalgücümle bilinçli olarak kendi hayatımı ve başkalarının hayatını mahvedecektim.

Benden hayalgücüyle dinginlik arasında bir seçim yapmamı isteseler, zaman zaman hayalgücümü feda etme isteğim ağır basardı.

Ancak uzun sürmezdi.

Hayalgücüm benim şansımdı, hücremdeki daracık penceremdi, ışığımdı. Onu kaybetmek, kendimi kaybetmek olurdu.

Kendimi ömür boyu gerçekliğin içine kapatılmış bir halde bulmak, bundan hiç kaçamamak.

Artık en kötüsünü hayal edememek, onu yaşamaya mecbur olmak.

Artık hayal kuramamak demekti.

Ben Prévert'in tembel tenekesi olarak kalmak istiyordum.

Ve yeniden kuş olmuş mürekkep kaleminin üstüne ata biner gibi binip havalanmak.

Harikalar odası

Egoine beynimi keşfe devam ediyor, oradan bir soru işaretine benzeyen bir yılan bulup çıkardı, kuşkularımın etrafına çöreklenmiş bir yılan.

Durmuş bir sarkaçlı saat buldu, belki de biyolojik saatim.

Sonra, en dipte gizlenmiş harikalar odasını keşfediyor, dünya üzerindeki en güzel hatıralarımla dolu, bir *best of*. Darmadağın.

Mezuniyet armağanım olan yarış bisikletim, 18 vitesliydi: 3 ön, 6 arka.

Sylvie'nin gelinlikli siyah beyaz fotoğrafı.

İsmimi ilk kez ekranda büyük olarak gördüğüm an.

Kızım Marie'nin on yaşındaki fotoğrafı.

Önden çekişli üstü açık arabamın bir fotoğrafı.

Bourget Gölü'nün karşısında bir gece konseri, Beethoven'in *Yedinci Senfoni*'sini Jean Fournet yönetiyordu, on üç yaşındaydım.

Jean Renoir'dan el yazısıyla yazılmış bir mektup.

Sylvie ile Uzès'teki evimize yaptığımız ilk ziyaret.

Kitaplarımdan birinin ilk kez çok satanlar listesine girmesi.

Constable'ın bulutları, Paris'te Guillaud'lar tarafından düzenlenen Monet sergisi.

Dostlarla yemekler, dünyayı anlamak ve yeniden kurmak için bitmek tükenmek bilmeyen tartışmalar.

Bana "seni seviyorum" diyen bir kıza, ilk kez "ben de seni" diye cevap verişim.

Egoine değişti. Eskisi kadar dikkatli, eskisi kadar titiz değil. Başlarda, beni keserken bana zarar vermekten korkuyor izlenimine kapılmıştım.

Artık kendini işine vermiyor gibi. Hareketleri mekanikleşti, kafası başka yerde.

Âşık olmasın?

Eskiden sigara içmeye dışarı çıkıyordu, şimdi çalışırken bile içtiği oluyor.

Küllerini üstüme düşürüyor.

Küçük bir fark

İçim üşüyor, kalbim buz kesmiş.

Dün alnımı okşadı, alçacık bir sesle "tontonum benim" dediğini duyar gibi oldum.

Uzun zamandır kimsenin dokunmadığı ben. Bu dokunuşta şefkat gibi bir şeyler hissettim.

Halim yürek sızlatıcı olmalı.

Derisi yüzülmüş, etleri dökülmüş, kırılıp geçirilmiş, eli kolu bağlanmış, içe dokunan, savunmasız bir halde bir kasap tezgâhının üstündeyim.

En basit ifademe indirgendim, yürek sızlatana dönüşen küstah, yürek burkana dönüşen saldırgan, bir canlıdan çok daha az tehlikeli.

Bana dokunurken, eli yumuşak ve ılık.

Aramızda sadece otuz yedi derecelik bir fark var.

Aşırı teşhir

Teşrih masasının üstünde büyük bir tavan lambası var, oradan boca edilen şiddetli çiğ ışık, aydınlattığı insanlara karşı çok zalim, üstelik benim Ray-Ban'leri de çıkarmışlar.

Ben yumuşak, süzülmüş bir ışık tercih ederdim, hayal kurmaya elverişli bir loşluk. Neden hiç mum yok?

Egoine çizim defterini açtı, bir füzen alıp portreme başlıyor.

Görünüşüne önem veren, her daim şık olmaya çalışan ben hiç de avantajlı durumda değilim, burada en basit ifade biçimime indirgenmiş bir haldeyim, bir natürmortum.

Güzel şeylere hayran olan ben, güzel değil, eski püskü bir şey oldum.

İnsan ölüm döşeğinde nadiren gülümser, bir belgesel çektiğim Palermo'da yeraltı mezarlarındaki kadavraların dehşet içindeki yüzlerini hatırlıyorum.

İnsan dünyaya gelirken ağlıyor, peki giderken neye hırlıyor?

Asla memnun olmuyor.

Alceste

Arras Konservatuvarı'ndaki ilk gösterimde *İnsandan Kaçan*'ı seçmiştim. On dokuz yaşındaydım ve Alceste'e* bayılıyordum, çünkü hiçbir zaman hiçbir şeyden memnun olmuyordu.

Tıpkı onun gibi, ne düşünüyorsam onu söylemeye çalıştım, hoşa gitmeme riskini göze aldım. Çoğu zaman hoşa gitmedim. Doğal ve sahici olmak istiyordum. Nazik kelimesini asla sevmedim. Fazla naziklerden uzak dururdum. Küçükken, biri yalan konuştuğunda hissederdim, oyuncuları yönetmemde bu belki de işime yaramıştır.

Bana bütün gün "İyi günler" dileyenleri sevmezdim. Yorgunluktan haşatı çıkmış ama bana iyi günler dileyen bir kasiyere, günümün iyi geçmesini gerçekten isteyip istemediğimi sorduğumda verdiği cevabı hâlâ hatırlarım: "Umrumda bile olmaz, ama patronum yüzünden size böyle demek zorundayım."

İçtenliği yüzünden iyi bir günü hak etmişti o.

Acaba hayatımda hiç Alceste oldum mu?

Her zaman olamadım, zaman zaman Philinte** oldum.

Bir işi, bir sözleşmeyi elde edebilmek için eğilip büküldüğüm oldu, kendimi iyi göstermeye, aralıksız baş sallamaya, sevimsiz esprilere gülmeye, -mış gibi yapmaya çalıştığım zamanlar oldu.

Film yapmak ya da kitap yazmak ve bunları satabilmek için başkalarına ihtiyacım vardı. En iyi olmadığımın bilincinde olmama rağmen, en iyi olduğuma ikna etmek zorunda kaldım. Yapımcıların, editörlerin, temsilcilerin, kitapçıların, okuyucuların ilgisini çekmek... Herkese hoş görünmek zorunda kaldım.

Son kitabımın kitabevlerine satış işini üstlenen temsilcilerle yaptığımız bir toplantıyı hatırlıyorum. Mevsim yaz sonu, güneşten yanmışım, bronzlaşmışsınız dediler, şöyle cevap verdim: "Daha hepsini görmediniz."

Kazağımla gömleğimi çıkardım ve belden yukarım çıplak bir halde kendimi teşhir ettim.

---

* Moliere'in *İnsandan Kaçan* oyununun kahramanı (ç. n.).

** Aynı oyunda Alceste'in kendisine taban tabana zıt karakterdeki dostu (ç. n.).

Temsilciler bunu hâlâ hatırlarlar. Böyle bir şeyi ilk kez görüyorlardı.

Size siz ilksiniz denmesi hoş bir şey...

Çalışmalarımda kendime dayattığım tek şey, başkalarının yaptığını yapmamaya çalışmak oldu.

Otoyolları, tekerlek izlerini terk etmeye, boş arazilerde başıboş dolaşmaya çalışmak.

Bazen bir çiçek bulmaya.

Haydi gidip görelim şekerim...

Egoine kocaman bir buketle geldi, gülkurusu rengi klasik güller. Bir vazo aradı, bula bula cam bir kristalleştirme kabı buldu. Gülleri bayağı yetenekli bir şekilde yerleştirdi, onları kokladı. Yanıma koydu.

Masamdan onları görüyorum.

Gülleri sevdiğimi nasıl anladı?

Davranışı beni duygulandırdı.

Sylvie'yle tanışmamla birlikte hep çiçekler arasında yaşadım, Sylvie'nin elinden her çiçek tutardı, onun o muhteşem buketlerini ve güzelim bahçelerimizi unutmadım. Paris'teki evimiz güllerle kaplıydı. Gül tutkusu bana da geçti.

Çok gül fotoğrafı çektim, aynı gülü yaprakları vazonun dibinde yığılana kadar her gün çekerdim. Bu bir gülün hayatı ve ölümüydü.

Küçükken kardeşlerimle her yıl bahçedeki yüzyıllık gül ağacının altına düşen gül yapraklarını toplardık. Şaraplı ekmek yortusunda yürüyüşte melekler şeklinde giyinir, onları kutsanmış şarap ve ekmeklerin üstüne atardık.

Bir güle bakarken, adına ilahi yaradan deneni düşünürdüm, içimden onu kutlamak gelirdi. İyi de, gül bitlerini neden yaratmıştı ki?

İnsan onun Beethoven'i sağırlaştırdığını, Monet'nin de gözüne perde indirdiğini bilince, hiçbir şeye şaşırmaz oluyor.

Neden her şeyi mahvediyorsun, ey zalim Tanrı?

Tanrı daha da fecisini yaptı, kızım Marie'yi benden çaldı. Marie'nin resme gerçekten büyük bir yeteneği vardı. Gazetelerde çizimler yapıyor, eserlerini sergiliyor, benim kitaplarımı resimliyordu, onunla gurur duyuyordum.

Engelli iki erkek kardeşinin ardından, kızım sayesinde güzel bir rövanş yaşamıştım.

Kendinden menkul bir Tanrı elçisinin baştan çıkarmasıyla, mesleğine bir anda son verdi ve sıcak yakınlığımızın üstüne bir çizgi çekti.

Tanrı'ya döndü ve ailesine yüz çevirdi.

Tanrı'ya ait olduğundan beri çok çirkinleşti.

Doğum günü için ona elli adet pembe ve beyaz gül göndermiştim.

Her şey için beni suçlayan o, gülleri aldığını neden bildirmemişti?

Neden her zaman her şeyi mahvediyorsun ey zalim Tanrı?

Neden gökte yaşadığını şimdi anlıyorum. Bütün kuşkuların üstünde olmak için.

Egoïne gününü tamamladı, gömleğini çıkartıyor, mantosunu giyiyor, buketi alıyor ve gidiyor. Onu görmedim sanıyor.

Güller benim için değilmiş.

Herhalde bir hayranından armağan.

Bana ne, o kadar da güzel değillerdi.

Kuruyan gözlerim

Gözlerim sıradandı, ne mavi ne siyah, biraz yeşildi, sebze çorbası rengi.

Egoine onları bir salyangoz pensine benzeyen bir aletle çekip çıkardı. Masanın üstünde yuvarlandılar, erik gibi kupkurular. Gözyaşı keselerim bomboş.

Yaşarken çok ağlamak istediğim zamanlar oldu. Başaramadım. Gözyaşlarımı içimde tuttum.

Ağlamaya başlar da duramazsam diye korkardım, taşarsam, kendimi bir gözyaşı selinde bulur ve boğulursam diye.

Katılığım göstermelikti, yufka yürekliydim. Duygusallık mı, yapmacık bir duyarlılık mı? Kim bilir.

Buna karşılık ağlatmayı bilirdim.

Pek çok güzel gözü, mavileri, karaları, yeşilleri ağlattım. Arkasından teselli etmek gerekiyordu.

Her zaman bilemedim.

Alkışlar

Kâh güzel bir kadının kolunda, kâh güzel bir arabanın direksiyonunda kendimi göstermekten hoşlanırdım, ikisi birden olunca daha da iyi oluyordu. Sylvie ile böyle olmuştu.

Kabriyolemde seyahat ederken başına o dönemin modası, çan biçimi hoş bir şapka takardı. Araba gibi beyazdı.

O arabayla harika seyahatler yaptık, gidip denizi gördük.

Arabayı sattığım gün Sylvie ağladı. Ona çıkıştım, ağlaması gereken biri varsa o bendim. Daha sonra anladım ki gençliğimize ağlıyormuş.

Eski arabaları severdim. Önce kırmızı bir Carmen Cia kupe, arkasından bir Peugot 404 kabriyole, sonra bir Volvo kupe, bir Rover kupe, son olarak da bir Bentley Mark VI. Bu arabaları seviyordum, biçimlerini, kokularını, müziklerini. Direksiyondayken, insanlar bana bakar, bana gülümserlerdi, dostça işaretler gönderir, beni kutlarlardı, ben de geniş vitrinlerin önünde yavaşlar, uzun uzun camlardaki aksimi seyrederdim.

Kaygısız biri olmak, belki de sadece sevilmek istiyordum.

Oyunculuk merakım kısmen bu istekten kaynaklanıyordu. Tiyatroda oyunun sonunda alkışlanan oyuncuya bakarken, içimi saran heyecanı hatırlıyorum, onun yerinde olmak için her şeyimi verirdim.

Otuz yıl sonra, televizyon için Pierre Desproges'un gösterilerinin kaydı sırasında, alkış ve tezahürat arasında yüzünü geniş plan çekerken, onda da aynı heyecanı bulacaktım.

Her şeyden korkup endişeye kapılan ben, Jean-Michel Ribes'in önerisi üzerine sahneye çıkıp *one-man-show* yapma cesaretini kendimde buldum. Kuşkusuz sırf bu heyecan için.

Sylvie ile çok konuk ağırlardık, bu benim için bir seyirci kitlesine sahip olma ve hazır bulunanları eğlendirme fırsatı demekti.

Bir tek Sylvie için oynamayacaktım, Sylvie oyunu ezbere bilirdi.

Masamdaki insanları güldürmeyi severdim. O zamandan beridir masam kalabalıklaştı. Rond-Point Tiyatrosu'nda *Son Siyah Saçım*'ı oynarken dört yüz kişi vardı.

Sylvie gidince, kimseyi davet etmez oldum, boş salonun karşısında bir oyuncu olmuştum.

Ama yeni dostlar buldum. *The show must go on.*

Tanınma

Varolmak için daima başkalarına ihtiyaç duydum. Kişilik bölünmesinden rahatsızdım. Kendimi kendi içimde, artık tanımaz olduğum bir bende kaybolmuş buluyordum. Bedenim artık bana ait olmaktan çıkmış gibi oluyordu. Çok kısa sürüyordu, dehşet verici biçimde nahoş bir histi.

Arras'ın banliyösünde bisikletle giderken geçirdiğim bir krizi hatırlıyorum, bisikleti yolun ortasında bıraktığım gibi koşa koşa tarlasında çalışmakta olan köylünün yanına gitmek zorunda kaldım, ona Arras'ın ne tarafta olduğunu sordum, adam tuhaf tuhaf baktı, Arras'taymışız.

Birisiyle konuşmaya ihtiyacım vardı.

Beni dinleyen, bana bakan biri olursa kendime geliyordum, yeniden var oluyordum.

Bu rahatsızlıklar bütün hayatım boyunca sürdü, bahaneler uydurarak yurtdışına pek çok seyahati ve daveti geri çevirdim. Kendi bildiğim çevreden uzaklaşmak benim için bir karabasandı, tanınmadığım bir yerde, ben de kendimi tanımıyordum.

Ufak tefek başarılarım bana biraz güven verdi.

Sokakta karşılaştığım okuyucular, beni tanıdıklarını göstererek beni ne kadar mutlu ettiklerini akıllarına bile getirmiyorlardı. Onlardan gelen sıcacık mektupları özenle sakladım.

Doksan yaşındaki bir kadın okurumun "cennette çocuklarım Mathieu ve Thomas'la buluşmayı ve onlarla beraber harika babalarını beklemeyi" dileyen mektubunu unutamıyorum.

Harika diye yazmıştı...

Kimse yok mu?

Gecelerim dehşet dolu, rüyalarımsa siyahtı.

Kâbuslarım çoğaldıkça çoğalıyordu. Dönüp dönüp gelen iki kâbusum vardı.

Birincisi: New York'ta kaybolmuşum, bir gökdelenin doksanıncı katında tek başıma asansörde mahsurum, elektrik arızası, karanlık. İmdat düğmesini bulup da bir türlü yardım çağıramıyorum.

İkincisi ondan da beter: Ay'da terk edilmişim. Astronot arkadaş bilmem ne açacağını unuttuğu için Dünya'ya dönmüş, geri döneceğine dair bana söz vermiş.

Dönmüyor.

Şöhrete prelüd

Sinemayı çok severdim, karanlıkta kimse görmeden gizli gizli ağlayabilirdiniz.

Bir film beni özellikle etkilemiştir, *Şöhrete Prelüd,* on bir yaşındaki orkestra şefi, harika çocuk Roberto Benzi'nin hayatını anlatıyordu.

Yalnız olduğumda, radyoda bir konser yayını varsa, radyonun karşısında tempo tutmaya başlardım, bittiğinde alkışlar benim de olurdu.

O dönemde iki büyük şef vardı, Arturo Toscanini ve Wilhelm Furtwaengler. Hız yarışında kazanan hep Toscanini olurdu. Beethoven'in *Dokuzuncu Senfonisi*'nde Furtwaengler'e beş dakika fark atardı.

Daha o zamandan sabırsız ve telaşlı olduğumdan, Toscanini'yi tercih ederdim.

Luis Mariano'ya hayrandım, onu taklit ederdim, şarkılarının sözlerini bilirdim, "Rossignol de mes amours"u hâlâ hatırlıyorum. "Bir zamanlar kalbi kederle dolu bir kral kızı varmış/ Gece gündüz kulenin tepesine kapatılırmış."

Güzel prensesin eline konan ve beyaz atlı prense dönüşerek güzel prensesin sevgilisi olan küçük bülbül olurdum.

Luis Mariano'yu kıskanırdım, partneri Carmen Sevilla'ya gizliden âşıktım. Elbette hiçbir şansım yoktu, on iki yaşındaydım, kendimi zibidi gibi görüyordum ve yoksuldum. Çok daha sonraları, Luis Mariano'nun oğlanları tercih ettiğini öğrendim. Belki de Carmen'le bir şansım olabilirmiş...

Motor

On yıl sonra yönetmen olmak, "motor" demek istedim.

Olgunluk sınavından sonra Paris'te Voltaire Lisesi'nde Yüksek Sinema Eğitimi Enstitüsü'nün girişine hazırlandım.

Sinemanın o sihirli dünyasına giriyordum. Hayatımda ilk kez o sihri yaratanların isimlerini duyuyordum: Ayzınştayn, Pudovkin, Dovjenko, Fritz Lang, Frank Kapra, Murnau, Vincente Minnelli, John Ford, King Vidor, Robert Aldrich, Antonioni, Federico Fellini, Abel Gance, Jean Renoir, René Clair... Her akşam Sinematek'e gidiyordum.

Yeni keşfettiğim büyük sessiz filmlerin gösterimindeki huşu içindeki o sessizliği, *Potemkin Zırhlısı*'nda Odessa merdivenlerinden aşağı yuvarlanan çocuk arabasını ve dehşet içindeki annenin geniş plan yüzünü hiç unutamayacağım.

Bir akşam Sinematek'te kendimi Abel Gance'la yan yana buldum, Victor Hugo'yla yan yana olsam, bu kadar gururlanmazdım. Onun Antonin Artaud ile çevirdiği bir melodram olan *Mater Dolorosa* gösteriliyordu, salonda gülüşmeler duyuluyordu, Abel Gance dedi ki: "Bu küçük reziller ilerde ne halt edecek göreceğiz."

Adice onayladım, o küçük rezillerin isimleri Chabrol, Godard, Truffaut filandı herhalde...

Gösteriden sonra çatı arasındaki evime koşar, gördüğüm filmin Bardeche ve Brasillach'ın başucu kitabım haline gelen *Sinema Tarihi*'ndeki eleştirisini arar bulurdum. Görüşleri benimkiyle örtüşüyorsa, sevinçten havalara uçardım. İçinde bir yığın sinema projektörünün yandığı harika bir gece geçirirdim.

Sınıf arkadaşlarımdan çok çabuk etkilendim, sinema tarihini biliyorlardı, bütün filmleri görmüşlerdi. Hatta bazıları gazetelerde film eleştirileri yazıyordu. Komplekse kapılıyordum.

Konuşmalar hazırlıyorlardı, Fritz Lang'da sahnelemedeki negatifliği konu alan bir konuşmayı hâlâ hatırlıyorum. Hiçbir şey anlamamıştım.

Daha alçakgönüllü bir şekilde ben de Robespierre üstüne bir

konuşma hazırladım, tarih hocası kuzeyli aksanıma taktı. Ben de bir dahaki sefere Marsilya aksanını kullanırım diye düşünmüştüm.

Musset tiyatrosunda dramatik yapı konusunda hazırladığım bir konuşmada, profesör bana sadece şunu dedi: "Bunun başlamasını bekliyordum."

Sonra bir gün, profesör Henri Agel yaptığımız disertasyon ödevlerimizi geri verdi. Bir sinemacı, bir müzisyen, bir yazar seçecek ve aralarında paralellik kuracaktık. Herkesin ödevini dağıttı, benimki hariç. Üzerinde konuşulamayacak kadar değersiz olmalıydı. Tersine, en iyi ödevi sona saklamış.

Ödevimi bütün sınıfa okudu.

Ben Abel Gance, Beethoven ve Victor Hugo'yu seçmiştim, tüylerimi ürperten üç sanatçı, içinde Hugo'nun dizelerinin, Beethoven'in simbal darbelerinin ve Gance'ın, kartal yakışıklılığındaki Albert Dieudonné'nin oynadığı *Napoleon*'undan fırtınalı görüntülerin kaynaştığı karman çorman lirik bir yazı yazmıştım.

Bazı arkadaşlar, hafiften gönül indirerek beni kutlamışlardı.

Artık ben de ailedendim.

Anneme telefon edip artık Paris'te ünlü biri olduğumu söyledim.

Her şey yok olmalı

Egoïne öğlene doğru geliyor, elleri kolları kâğıt torbalarla dolu, pazara gitmiş olmalı.

Balıkçı yaka kırmızı bir kazak çıkarıp giyiyor. Yakıştığını düşünüyorum.

Bana fikrimi sormuyor. Beyaz keten bir tünik alıp deniyor, muhteşem, sanki bir Rus prensesi. Sonra ipek kâğıttan küçük bir torbanın içinden siyah bir bez parçası çıkartıyor.

Katlarını açıyor, önüne tutuyor. Bu tek parçalı saten bir mayo. İçin için, aklına gelse de şu mayoyu bir denese diye umuyorum.

Karşımda tamamen soyunuyor.

Beni tahrik etmek için mi?

Hayır, sanki ben orada değilmişim, sanki yokmuşum gibi yapıyor. Her şeyi gördüğümden haberi yok.

Her şey harika, gerçekten de çok uyumlu, kıvrımlar zarif, her şey dokunmalık, hiçbir şey rötuşluk değil.

Bir başyapıt, gotik bir katedral. Zarif sütunlar halindeki bacakları upuzun. Bizi ta gökyüzüne götürüyor.

İnsanı kahredecek kadar güzel.

Bugün, ölmüş olmama daha da yanıyorum.

Güzel ol

Sylvie ile, Carrefour'un balık reyonunda, Botticelli'nin hayatı boyunca resmini yaptığı Simonetta Vespucci kadar güzel, çok şirin, sevimli küçük bir kızı mimlemiştik. Çoğu zaman sırf onu görmek için balık alırdım. Sylvie'ye onu evlat edinmeyi önerdim. Onu bizim evde salona yerleştirecek ve seyre dalacaktık. Hiçbir şey yapmasına gerek yoktu, sadece güzel olması yeterdi. Bunu yapmadık. İyi ki. Kız süratle bayağılaştı, Botticelli'yle karşılaşmadı.

Ve biz de daha az balık yer olduk.

Sylvie bana bir kız arkadaşından bahsettiğinde, bu arkadaşı hakkında başka şeyler öğrenmeden önce, sık sık şöyle sorduğum olurdu: "Güzel mi?"

Eğer evet derse, onu daha da can kulağıyla dinlerdim. Kötü olaylar söz konusuysa, merhamet duyardım. Ağlayan güzellik beni daima sarsmıştır. Mezarlıklarda ağlayan kadınları gösteren taş heykeller beni büyülerdi. Keder fotojeniktir.

Buna karşılık, fazla yakışıklı oğlanlardan hoşlanmazdım.

Kıskanırdım.

Gururlandıran bir yurttaş

Paris'te sinema eğitimi görürken, her hafta Arras'a dönerdim. Bana artık eskisi gibi bakmıyorlardı, Saint-Jo'nun tembel tenekesi değildim artık, Paris'te sinema yapan biriydim.

Bir kızı hatırlıyorum, ismi Magali idi, bana hoş görünmek için kamera desenli bir eşarp satın almış, başına bağlamıştı.

Elime kameralar teslim ediyorlardı, siyah deri kaplı Paillard Bolex'i unutamam. Elbette nasıl kullanacağımı bilmiyordum. Paris'te size film çevirmeyi değil, sadece başkalarının filmlerini seyretmeyi öğretiyorlardı.

Queant'da bir tarım sendikasının ellinci yıl kutlamasını hatırlıyorum, filme çekmemi istemişlerdi. Öğlen yemeğini unutmadım.

Yiyip içmesini iyi bilen çiftçilerin arasına düşmüştüm. Onları izlemek istedim.

Üç saat sonra masadan sendeleyerek kalktım. Arkasından, ne olursa, nasıl olursa bakmadan filme çekmişim, çoğu zaman objektifin kapağını kaldırmayı, kameraya film takmayı unutmuşum.

Çekimlerin gösterimi içler acısıydı, ya fluydu ya simsiyah. Kamerada bir sorun olduğunu söyleyerek suçu kameraya attım, bana inandıklarını sanmıyorum.

O gün prestijimi kaybetmiştim.

Altı ay sonra Yüksek Sinema Enstitüsü giriş sınavına giriyordum. Geçemedim.

Piknik

Egoïne bugün öğlen yemeğini kantinde yemiyor, bir tabureye karton bir tabak koydu, tek başına, benim yanımda piknik yapacak. Ben rejimdeyim.

Bir kese kâğıdının içinden, tost ekmeğine yapılmış renksiz bir sandviç, bir şişe Cola ve hazin bir portakal çıkarıyor.

Hayatta olsaydım onu bir restorana götürürdüm.

Salakça şeyler anlatıp onu güldürürdüm. Grand Marnier'li* ılık bir sufleyle noktalardık yemeği.

Yeni bir restoran keşfettiğimizde Syvie'yle ne çok anımız olurdu.

Sylvie daha sonra kendisi yapmak üzere yemek tariflerini tahmin etmeye çalışırdı, ciğer ezmeli taze fasulye salatasını hatırlarım.

Gelecek sefere doğruca sipariş verebilmek için, beğendiğimiz şarabın etiketini dikkatlice bir deftere kaydederdi.

Onunla hayat hafifti.

* Ünlü bir portakal likörü markası (ç. n.).

Yeni dalga

Yüksek Sinema Enstitüsü'nden istemeye istemeye vazgeçmiş olsam da, sinema yapma kararım değişmemişti.

Joinville'de GTC'de (Sinema çalışmaları genel kurumu) bir laboratuvarda staj yaptım.

Bu sinema yapmak için zorunlu bir geçişti.

Yirmi yaşındaydım ve tıpkı Égoïne gibi beyaz bir gömleğim vardı.

Bütün servisleri dolaşıyor, teknisyenlere sorular soruyor, developman ve baskı makinelerinin nasıl çalıştığını anlatmalarını istiyordum. Negatiflerin montajcılarıyla tartışıyor, filmde renk birliğini sağlamak için renk filtreleri kullanan koloristleri görüyordum.

İçine farklı makinelerin resmini çizdiğim ve pelikül parçalarını yapıştırdığım büyük bir defteri uzun zaman sakladım.

Pek çok sinema insanıyla karşılaştım. Bresson'un montajcısıyla pingpong oynadım, ismi Raymond Lamy idi, her zaman o kazanırdı.

Gérard Oury'yle karşılaştım, ilk filmi *Sıcak Eller*'i yeni çekmişti.

En önemlisi de unutulmaz ham çekimlerin gösteriminde hazır bulundum.

Salonun en arkasına oturup, önümde Jean-Luc Godard, fotoğraf direktörü Raoul Coutard ve montajcı Cécile Decugis'le birlikte *Serseri Âşıklar*'ın ilk görüntülerini gördüm. Bilmeden, Yeni Dalga'nın doğuşuna tanıklık ediyordum.

Elli yıl sonra Raoul Coutard bana filmdeki yeniliklerin çoğunun ekonomik sıkıntılardan kaynaklandığını açıklayacaktı. Işık için bütçe yoktu, bu yüzden doğal ışıkta çekim ve ultra hassas pelikül. Pelikül bütçesi çok küçüktü, deneme çekimlerinin kullanılması ve çok kısa sekanslar bu yüzdendi. Sonradan seslendirme için bütçe yoktu, bu yüzden film sesli çekilmişti...

O zamandan beridir, başarısızlıklarını olanaklarının kısıtlı olmasıyla açıklayanlara karşı daha az hoşgörülü oldum.

Bozguna uğrayan bozguncu

Sinema eğitimimi maddi olarak destekleyebilmek için bir ara kendimi bir çıraklık merkezinde Fransızca öğretmenliği yaparken buldum.

Edebiyata ve şiire olan tutkumu, frezeci ya da kaynakçı olarak meslek sertifikası almaya hazırlanan benden büyük koca adamlara aktarmak zorundaydım.

Onlarla aynı yaşta olduğum için, huzurum kaçmasın diye önce onlara arkadaş gibi davrandım.

Benden bir tehlike gelmeyeceğini anlayınca zıvanadan çıktılar. O kadar gürültü yapıyorlardı ki, öteki sınıfların çalışmasına engel oluyorlardı, öğretmenler gelip onları susturmak zorunda kalıyordu.

Onlara esin kaynağı olmak ve bir kez daha beylik şeyleri okumaktan kaçınmak için, alışılmamış redaksiyon konuları öneriyordum, sonuncuyu hatırlıyorum: *Bir bankaya saldırdınız, polis peşinizde, ateş ediyorsunuz, ertesi gün gazeteden birini öldürdüğünüzü öğreniyorsunuz...*

Teslim edilen ödevlerin bazısı çok şaşırtıcıydı. Özellikle gangsterin kafede ağladığı ödev.

Ödevleri dağıttığım gün teftiş vardı. Dehşete kapılan müfettiş beni kapıya koydu.

Kulaklarımı kesti

Dün Égoïne kulaklarımı kesti.

Kulaklarıma çok bağlıydım, küçük ve sevimliydiler, Bach, Mozart, Beethoven, Brahms, Schubert kulaklarımdan girmişti içime.

İlk giren Beethoven oldu. *İmparator* konçertosu, *Sinfonia Eroica*'sı beni büyülüyordu. Bach enerji veriyordu, Brandenburg konçertoları bana dans etme arzusu verdi, *Passions*'ları beni allak bullak etti, *Magnificat*'ı beni tutuşturdu, *Goldberg Çeşitlemeleri* beni sakinleştirdi.

Sonra Schubert'in ve tanrısal Mozart'ın akıttırdığı ılık gözyaşları geldi. Mozart'ı seviyorsanız, asla yalnız değilsinizdir. "Mozart heyecan, zekâ, mutluluk ve insanlık durumunun hazin halidir."*

Sadece klasik müzik değildi sevdiğim.

Cazı ve şansonları da sevdim. Neşe olduğu için Charles Trenet'yi, aşktan başka bir şeyiniz olmadığı için Jacques Brel'i, kötü şöhreti olduğu için Brassens'i, hatıralar ve denizle Léo Ferré'yi, Platters ve Paul Anka'yı, Gainsbourg ve Bashung'u ve Renaud'yu ve Julien Clerc'i ve dolmen Arno'yu.

Gelen kadınların tatlı sözleri de vardı kulaklarımda. Ve beni terk edenlerin kestirip atan cümleleri.

* H. C. Robbins Landon'un sözü (ç. n.).

Televizyonda çalıştım

Salondaki televizyonda arka arkaya Amerikan pembe dizileri gösteriliyor, Egoïne bazen bir sigara yakarak bunları seyrediyor.

Televizyonda çalıştığımı biliyor mu?

Elli yıl önce Lille televizyonunda bir *script*'in yerine işe alındım. Eski Aronde'umun ön camına üstünde RTF (Fransız Radyo ve Televizyonu) yazan küçük bir kart iliştirmiştim. Herkes bilsin istiyordum.

Yayınlardan önce görüntü sinyalinin üstüne yayımlanacak müzik seçimini bana bırakmışlardı. Kendimi farklı göstermek için Johann Sebastian Bach'ın org müziğini seçtim.

Skandal.

Seyirciler telefon edip cumhurbaşkanı mı öldü diye sormuşlar.

Bir gün bölgesel televizyon haberleri yaptım. Düğmelere basıyor, binlerce insanın göreceği görüntüleri seçiyordum. Kadın spikerin kadrajına ben karar veriyordum.

Yenilik olsun diye spikeri glayöl buketinin arkasına yerleştirmeye karar verdim, beğenilmedi.

Öncü olmak çok zor.

Yönetmen yardımcısıyım

Babamın tanıdığı başkan Guy Mollet'nin araya girmesi sayesinde, resmen yönetmen yardımcısı oldum, fazlasıyla hızlı akan jeneriklerde ismim görülüyordu.

Katıldığım programlar silinmez hatıralar bırakmadı. Yönetmenlerin yaratıcılıktan uzak olmasına hayret etmiştim, hayran olduğum tek kişi vardı: Jean-Christophe Averty. "Yeşil Üzümler" programında bir kıyma makinesinin içine bebekleri koyan ve Fransa'nın bir kesimini dehşete düşüren adam.

Cüretkârdı, hoşa gitmemek gibi bir korkusu yoktu. Herkesin yaptığını yapmıyordu, ben onun gibi olmak istiyordum.

Geçenlerde onunla tekrar karşılaştım, benim *Terk Edilen Her Çocuk Mahvolacaktır* başlıklı gösterimi seyretmeye gelmişti. Beğenmişti, mutluluktan uçuyordum.

Televizyon sayesinde, pek çok ilginç insana yaklaşabildim. Claude Lévi-Strauss, André Malraux, Jean-Louis Barrault, Abel Gance, Thelonious Monk, Arthur Penn, Pierre Boulez, Stéphane Grappelli... hatırladıklarım. Ve dönemin yıldızları, John William, Claude François, Adamo, Dalida, Sheila...

Bu buluşmalardan haşat vaziyette gibi çıkıyordum. Bununla övünme fırsatını asla kaçırmayıp herkese hava atıyor, gösteri dünyasından olduğumu göstermek için Ray-Ban gözlükler takıyordum.

Çakmalarını, sahicileri çok pahalıydı.

Yönetmen oldum

Sonra yönetmen oldum. Pek çok belgesel çektim, sanat üstüne filmlerle işi bitirdim.

Müzelere gitmem ve kameramı tabloların önüne yerleştirmem için bana para ödüyorlardı. Bu, saat 20.30'da televizyonda sanatla ilgili filmlerin gösterildiği bir dönemdi.

Acaba Egoïne benim filmlerimi gördü mü?

Egon Schiele üstüne bir film çektim, yirmi sekiz yaşında ölen Avusturyalı büyük ressam. Bana bir Altın 7 ödülü kazandırdı. Haberi çekim yapmakta olduğum Meksika'dayken öğrendim.

Ödül verilirken, herkes alkışladı ama ben orada olup bunu duyamadım.

Grand Palais'nin halka kapalı olan bir salonunda Turner'ın son tablolarını çektim. Onlara bu kadar yakın olmak, onlara dokunabilmek duygulandırıcıydı. Turner'ın bu tabloları gerçekleştirirken durduğu yerdeydim..

Bu filmler sayesinde resim sanatıyla ilgilenmeye, resmi sevmeye başladım.

Televizyon sayesinde aptal olarak ölmeyeceğim.

Bodrumda eski filmlerimin tamamen paslanmış haldeki bobinlerini buldum, onları çöpe attım.

Tekrar görmek istemedim. Onları çekerken gençtim, saftım, başyapıtlar yarattığımı sanıyordum.

Yanılsamalarımı saklamayı tercih ediyordum.

Egoïne benimle ilgili desenler çiziyor, bazılarını boyadı, çok başarılı çizimler, bazılarında Egon Schiele'nin otoportrelerindeki o kaygılı bakış var. Umarım, bunları sergiler.

Belki de plastik sanatlar, resim ya da heykel, onun gerçek yeteneği, o da bu arada, tıpkı Michelangelo gibi, Leonardo da Vinci gibi, pek çok ressam gibi, sanatsal anatomiyle ilgileniyor.

Ben onun modeli oldum, Géricault gibi anatomik fragmanlar çiziyor, benden fragmanlar. Egoïne sayesinde bir yapboz halinde varolmaya devam edeceğim.

Romantik ölüm

Egoïne'e göstermeyi çok istediğim bir film var: *Ölümün Zaferi*.

Onu televizyon için çektim. Harika bir yazarla birlikte çalışmıştık, Hector Bianciotti. Bana romantik ölümün yüceltildiği nefis şiirler okutturmuştu.

Bu okumalar beni değiştirmişti, ölüm artık ürkütücü değildi, bir kurtuluştu.

Gerçek dünyanın içine hapsedilmiş, kapalı yer korkusu olan biz yaşayanlar için cennetin kapılarını açıyordu. Ve ben kanatlarımın çıktığını hissettim.

Karanlık tünellerde ağır tempolu *travelling*ler* yaptım. Tüneller aydınlık ve rahatlatıcı mekânlara açılıyordu. Sonsuza doğru yol alan göçmen kuşların oluşturduğu üçgenleri filme çektim.

Şair Kleist'ın neşeli intiharını** kurguladım. Palermo'da yeraltı mezarlarını çektim.

Paris'te Pere-Lachaise'de film çektim, inanılmaz bir şans, bir gün önce kar yağmıştı ve mezarlık beyaz bir kefene bürünmüştü.

Cenova'da taştan bir rüya kadar güzel bir meleğe âşık olmuştum. Monteverde'nin *Dirilen Melek*'ine.

Venedik'te şehrin kanallarında bir cenaze gondolunu ve ressam Arnold Böcklin'in *Ölüler Adası*'na yanaşan cehennem kürekçisinin kayığını takip etmiştim.

Verdi'yi, Mozart'ı, Brahms'ı, Schuman'ı yardıma çağırmıştım. Görüntüleri *requiem*leriyle seslendirmişlerdi.

Ölme arzusu vermek istiyordum, belki de biraz ölümün reklamıydı bu.

Yakmaları gereken kâğıt ve hatıralarım arasında, Cenova'daki meleğe sarılmış bir fotoğrafım vardı, görüntü yönetmeni çekmişti.

Sylvie'ye göstermekle tehdit ederdi beni.

---

* Hareket halinde çekim (ç. n.).

** Kleist, bir kadın arkadaşıyla anlaşarak, kadının isteği üzerine önce onu, sonra da kendini öldürmüştü (ç. n.).

Doğru, tüyler ürpertici güzellikteki o meleğin taş kollarında un ufak olmayı ve onun şöyle mırıldandığını duymayı çok isterdim: "*Et reverteris in pulverem.*"*

* Toza dönüşeceksin (ç. n.).

Fantezi ve füg

Kırkımdayken, Avusturyalı küçük Christina'nın tıpkısı olan, sarışın, narin, insanı heyecanlandıran, ışıl ışıl bir genç kızla tanışmıştım. Onun sayesinde yeniyetmelik heyecanlarıma dönmüş, yeniden on üç yaşında olmuştum. Kıza âşık oldum. Kız taşrada çalışıyor, haftada bir kez beni görmeye Paris'e geliyordu, onu otele götürmeyi başardım. *Day use** neymiş öğrendim. O dönemde bir fiş doldurmak zorundaydınız, ismimi vermeye cesaret edemedim, aklıma Johann Sebastian Bach'ın adını yazmak geldi. Onu ikimiz de çok seviyorduk.

Resepsiyon görevlisi ya ağzı sıkılıktan ya cahillikten, hiç de etkilenmiş gibi görünmedi.

Bir gün Sylvie kuru temizleyiciye götürmek istediği pantolonumun cebinde Johann Sebastian Bach adına bir otel fişi buldu.

Buna çok mu güldü, hiç hatırlamıyorum.

İşi şakaya vurmanın da bir sınırı vardı, şakacılığım Sylvie'nin didiklemelerini durduramadı, Sylvie daha fazlasını öğrenmek istedi.

Johann Sebastian Bach'ın kiminle füg yaptığını bilmek istiyordu.

* Günlük tutulan oteller (ç. n.).

Sylvie'yi terk etmek

Yepyeni bir tutkunun iniş çıkışlarına sürüklenmiş olsam da, bu fırtınanın ortasında Sylvie'yi terk etmeyi asla düşünmedim.

Onu terk etmek onu öldürmek demekti, o ki benim için ölürdü.

Beni kurtaran kadını öldüremezdim.

Birbirimiz için yaratılmıştık biz, benim için çok iyi, onun için ne yazık...

Onun nitelikleri vardı, benimse hatalarım.

Ona sık sık daha iyi birini, artık doğru olmasa bile ona hâlâ güzel olduğunu söylemeye devam edecek daima nazik bir kocayı hak ettiğini söyledim.

Her şeye rağmen, benimle birlikte yaşamayı tercih ediyordu. Beni her şeye rağmen seviyordu.

Hatta bazen bir keman sesi beni benden alsa da, o benim müziğimin sürekli bası olarak kalmaya devam ediyordu.

Aynı şeyleri, aynı evleri, aynı insanları, aynı şarapları, aynı çiçekleri, aynı kedileri seviyorduk. Pierre Desproges bize siz gerçek bir çiftiniz derdi.

"Birinin zevki diğerinin neşesini besliyordu."*

O biri, her zaman bendim.

* Bir köpekle sahibinin ilişkisini anlatan *Bob et moi* (Patrice Grée) filminden (ç. n.).

Bulaşıcı güzellik

Jean-François Balmer'le çektiğim *Şeytanın Altını* döneminde Arielle Dombasle'la yaptığım bir uçak yolculuğunu hatırlıyorum, Arielle, Khnopff"un bir tablosundan çıkmış gibiydi.

Herkesin gözü ondaydı, orta kademedeki görevlilerden birinin bana bakışını asla unutamayacağım. Herhalde içinden "Bu herif de kim?" diyordu. "Güzel Arielle'le ne işi var? Öyle aman aman bir hali de yok, kravat bile takmamış."

Mutluydum. Adam kıskanmıştı.

Güzel kadınlarla bir arada olmayı her zaman sevmişimdir, bana bir değer katıyorlardı, üstelik güzellik bulaşıcıdır.

Raffaello'nun tablolarını koruyan müze bekçileri, James Ensor'un tablolarını koruyanlardan daha güzeldir.

Sürekli bir cızırtı duyuyorum, uzaktan gelen bir müzik, Egoïne'in kulaklarında kulaklık var, müzik eşliğinde beni kesip biçiyor, onun zamanının müziği, olduğun yerde sallanıp kıvırttığın bir müzik. Her şeyi duyduğumdan haberi yok.

Brahms'ın ya da Mozart'ın *Requiem*'ini ya da Schubert'in duruma daha uyan *Genç Kız ve Ölüm*'ünü seçseydi, onu bağışlardım.

Artık kıvırtacak halde değilim.

Salak bir moruk?

Egoïne salak bir moruğun derisini yüzdüğü hissine kapılmış mıdır hiç?

Salaklık vücutta iz bırakır mı?

Peki ya salak bir moruk olmuşsam?

Ben kedileri gençlere tercih ederdim, çünkü kedilerin *scooter*'ları yoktu.

Öğle vakti kalkan, ayak bileklerine dökülen pantolonlar giyen ve kulaklarından patates filizleri fışkıran gençlere karşı hiç sabrım yok. Normal aslında, beyinleri küçük bir patates olmalı bunların.

Kendi dönemlerinden olmadığını bahane ederek Bach'ı, Rembrandt'ı, Verlaine'i, Prévert'i tanımamakla böbürlenen gençlere karşı hoşgörülü değilim.

Onların dönemlerini tanımıyordum, tanımak istemiyordum, karşıydım.

Onların sinemalarını, duygulardan çok patlamaların yer aldığı özel efektlerle dolu *blockbuster*'larını sevmiyordum.

Web'de gezinmezdim, bilgisayar karşısında sakat gibiydim.

Salak bir moruk gibi görünmemek için, "Eskiden daha iyiydi" demezdim, ama öyle düşünürdüm.

En kötüsünden kurtulacağım için yaşlı olmaktan memnun olduğumu iddia ederdim. Cioran şöyle yazmıştı: "İlerleme, en kötüye doğru bir atılımdır."

Koca bir moruk olmuştum.

Sonuç olarak, ölmekle iyi ettim.

Sıradanlıktan çıkmak

Taşkın, aşırı, haddini bilmez, ayrıksı, öfkesi burnunda, kimseye benzemez, çok kötü, istemesi bitmez, fevri, deli fişek, kaçık bir çocuktum. On beş yaşında boynuma kravat yerine, fiyongla bağlanan geniş bir fular bağlamıştım. Müdür, "Sen kendini Byron mu sanıyorsun?" diye sormuştu.

Bana senden her şey beklenir derlerdi, bana kalırsa, bu hiçbir şey beklenmemesinden çok daha iyiydi.

Jean-Louis herkesle bir değildi, o başkalarına benzemezdi, başkaları gibi olmak istemezdi. Gururluydu, asiydi, tıpkı kafasında inatla dikilen saç tutamı gibi, başkalarının izinden gitmeyi reddediyordu.

Askerliğim sırasında, geçit yürüyüşlerine katılmam yasaklandı. Uygun adım yürümesini bilemiyordum, zamanlamayı asla tuttura-mıyordum.

Jean-Louis sıradanlıktan çıkmak istiyordu.

Josée, iki oğluma bakan kız, bana şöyle diyecekti: "Mösyö, ya hep ya hiç."

Sabah evden çıkarken bakar, kıyafetim hakkında şöyle derdi: "Ya beyefendi kılığında ya da kılıksız."

Mösyö ya hayrandır ya nefret eder, Mösyö ya çok naziktir ya çok kötü, Mösyö ya çok üzgündür ya çok neşeli, Mösyö daima çoktur. Orta kararla işi olmaz.

Daha okuldayken, ortalamam yoktu.

Hayatım boyunca olağanüstü bir şeyler bekledim, mucize ya da felaket. İkisi de başıma geldi. Cennet ya da cehennem, önemi yok, şairin dediği gibi, bilinmeyenin dibinde yeniyi bulmak. Ufka yaklaşmak istedim, daima uzaklaştı. Çölde Tatarlar'a değil, ihtiyar Giovanni Drogo* gibi sadece ölüme rastgeldim.

* Dino Buzatti'nin *Tatar Çölü* romanının kahramanı (ç. n.).

Bir ölüm sessizliği

Egoïne geç saatlere kadar kaldı, gittiğinde gece olmuştu. Çok şık, küçük siyah elbisesini giymiş, kulaklarındaki sallantılı küpeler ışıldıyor, içi paketlerle dolu kocaman bir çantası var.

Giderken başucuma bir mum koyuyor.

Georges de La Tour'un tablolarındaki gibi tek ışık kaynağı.

Odadaki komşularım karanlıkta, onların mumları yok. Bütün canlılar gitti, yalnızız.

Bir ölüm sessizliği hüküm sürüyor.

Giriş holünde yapay bir çam ağacının üstünde renkli minik ampuller yanıp sönüyor.

Dışarıda, yaşayanların krallığında çok fazla ışık, gürültü, müzik, klakson ve gülme sesi var. Yılbaşı.

Onun herkes tarafından öpüleceğini düşündükçe...

Toinou

İyi bir okur değilimdir, her kitaptan anlamam ama bir kitap bende iz bırakmıştır: *Toinou,** defalarca okuduğum ender kitaplardan biri.

Bu Auvergne'li bir çocuğun feryadıydı. Aşağıda, Auvergne'in batağında doğan yoksul bir ailenin oğlunun dayanılmaz yükselişini ve en tepede, sonsuz karlarda ölüşünü anlatıyordu...

İradesine hâkim, zeki, adalete susamış, sıfırdan başlayıp her şeye kavuşan bu çocuk uzun zaman düşüncelerimde yer etmiştir.

Ben de bir Toinou olmak isterdim.

Bende onun ne cesareti, ne iradesi, ne de cömertliği vardı.

Ailemizin tarihine baktığımda mutlu oluyorum.

Baba tarafından büyükbabam, bakkalmış, yirmi sekiz yaşında savaşta ölmüş, oğlu doktor çıkmış, bir edebiyat öğretmeniyle evlenmiş, çocukları Politeknik'te profesör, personel müdürü ve yazar olmuşlar.

Sosyal yükseliş sekteye uğramamış.

Torunlar yükselişi sürdürmüşler.

Bizimle gurur duyuyorum.

---

* Antoine Sylvere'in hikâyesinin (*Le Cri d'un enfant d'Auvergnat*) kahramanı (ç. n.).

Kayınpeder

Egoïne'in bir ziyaretçisi var, havalı biri, gri flanel bir takım elbise, gökmavisi gömlek, çok klasik ama şık, gözleri gömleğiyle asorti.

Belki de Egoïne'in çalışmasını teftişe gelen bir profesör.

Hayır, birbirlerine sen diye hitap ediyorlar, adamın ismi Arnoux, bir ara Egoïne ona baba dedi. Tıpkı bana Jean-Louis diye hitap eden kızım gibi. Kızım bana artık hitap etmez oldu.

Bu babası, gözleri aynı. Taşrada oturuyor, Paris'e iş için gelmiş.

Kızının çalışmasıyla ilgileniyor. Meraklı, nasıl gidiyor diye görmek istemiş.

Egoïne ona gelmesini teklif etmiş olmalı.

Adam benden daha genç.

Bana iyi duygularla ve belli bir saygıyla bakıyor, Egoïne ona benden bahsetmiş olmalı, kitaplarımı okumuş olmasın?

Kendini benim yerime koymuş olmalı. Şimdi nereye gittiğimi bildiğimi düşünüyordur.

Baba bunu şimdi bile bilmiyor.

Bedenini bilime bağışlama arzusuna kapılacak mı?

Kızı tarafından kesip biçilmeyi kabul edecek mi?

Her halükârda Egoïne beni babasına takdim ediyor, bu bayağı iyiye işaret.

Hurdalık

Bir gün benim *Münasebetsiz Gramer*'i çok seven bir kadın okuyucum böyle fikirleri nereden bulduğumu sormuştu. Ona ne cevap vereceğimi bilemedim.

Fikirlerim vardı, çünkü kafamın içi çok karışıktı, kuş kelimesinin başdönmesiyle yan yana, ceylan kelimesinin kusmak fiiliyle yan yana, gramer kelimesinin münasebetsizlikle yan yana olduğu bir hurdalıktı orası.

Elli yıl önceki ben gibi sınıfta sıkıntıdan patlayan bütün o yumurcakları düşündüm.

Onlara kural olmayan kuralları öğretmek için kural dışı ve matrak örnekler icat edecektim.

Onlara kötü örnekler ama doğru kurallar verecektim.

Benim grameri yayımlatmakta zorluk çektim, sonunda Belfond Yayınları'nı buldum. Yayın kurulundan Cavanna fikri müthiş bulmuştu ve neden benden önce akıl etmediğine üzülmüştü.

Benden başlığı değiştirmemi, *Aptal ve Kötü Gramer* yapmamı istediler ve Cavanna'nın önsözünü koymamı önerdiler. *Hara Kiri*'ye* bayılmama rağmen, bu benim ilk kitabım olduğundan cesaretle reddettim. Benim gramerim ne aptalcaydı ne de kötü, benim gramerim densizdi. Editör Jean-Claude Simoën beni yüreklendirdi, yazmaya devam ettim, herkes kitaba bayılıyordu, ta ki temsilciler toplantısına kadar. Bilmiş pazarlamacılar kitaba satmaz teşhisini koymuşlardı. Kitabevleri onu hangi reyona koyacaklarını bilemiyorlardı: Ders kitabı mı, mizah mı?

Arkadaşım Jean-Loup Chifflet bana başka yerlere bakma tavsiyesinde bulundu.

Gramerim koltuğumun altında, başka yerlere gittim.

O başka yer Payot oldu. Freud'u basmış olan bu çok ciddi yayınevine beni kabul ettiler.

Anında başarı, televizyondaki edebiyat programı *Karakterler*'e

* Cavanna'nın yazarı olduğu mizah dergisi (ç. n.).

davet edildim. Bernard Rapp bana *péter* (patlamak) fiilinin hikâye birleşik zaman dilek kipini çektirdi, o akşam patlayan şey ise televizyonun standardı oldu. En büyük sevincim ise, beni okuldan atan Saint-Joseph'ten bir profesörün, kitabını imzalatmak istemesiydi.

Küçükken sınıfta saçmalıklar söylediğim için cezalandırılan ben, büyüyüp de bunları yazdığım için para kazanacaktım.

Böylece ben de görüntüleri bırakıp kelimelere gittim.

İyi yaptım.

Artık televizyon beni ilgilendirmiyordu, ben de televizyonu ilgilendirmiyordum. Özgürlüğü keşfetmiştim.

Olanaklar üzerine kafa patlatılan üretim toplantıları bitmişti. Yazarken her türlü olanağa sahipsiniz, bütün kelimeler alabildiğine emrinizde, zenginlerin kelimeleri, yoksulların kelimeleri, Proust'un kelimeleri, Prevert'in kelimeleri. Kaba sözler ve espriler. Ne istersem, nasıl istersem yazabilirdim. Kimse omzum üstünden uzanıp okuyamayacaktı.

Artık ikna edilecek kameramanlar, güven verilecek prodüktörler, kutlanacak kötü oyuncular olmayacaktı. Ve artık rayting derdi de yoktu.

Hayatımı keyif aldığım bir işte çalışarak kazanacaktım.

Vanite ya da hayatın beyhudeliği

Egoïne kafatasımı yeniden birleştirdi, temizledi, balmumuyla cilaladı, kafam eski bir fildişi gibi parlıyor. Egoïne beni güzelleştirdi.

Kafamı, bir sehpanın üstüne, içine bir gül koyduğu vazonun yanına yerleştirdi, etrafına renkli meyveler, kırmızı bir elma, morumsu üzümler serpiştirdi.

Şövalesini ve paletini aldı. Kendi portresini yapmaya başladı. Kendini Georges de La Tour'un *Nedamet Getiren Magdelena*'sı gibi bir aynanın karşısında resmetti. Resimde bir mum yanıyor, Egoïne elini kafatasımın üstüne koymuş. O hayatı temsil ediyor, ben ölümü temsil ediyorum.

Egoïne bir *vanite*, yani hayatın beyhudeliğini anlatan bir resim yapmak istiyor. Bana uyar.

Eli kafamın üstünde, sanki ona aitmişim gibi. Pek sevmedim.

Başı açık

Hayatımı başım açık olarak geçirebilirdim.

Başımın üstünde herhangi bir şey olmasına asla tahammül edemedim, ne şapka ne de daha kötüsü, bir el.

Bana el konmasını asla sevmezdim.

Beni kutsamak için alnıma konan papaz ellerini hatırlıyorum. Pembe ve gevşek birer et dilimi gibiydiler.

Ben mutlak serbestlikten yanaydım.

Ne Tanrı, ne efendi, ne metres, kimseye ait olmak istemiyordum.

Tüylerimi kabartıp kur yapmaya hazırdım ama yalnızca emelime ulaşıncaya kadar. Daha sonra tören tüylerimi içeri çeker, kavga pençelerimi dışarı çıkarırdım.

Sevgiden, aşk duygularının dışa vurulmasından korkardım, sarılmazdım. Kendimi kucaklamalara bıraktığımda, istila edilmekten, bir daha kendimi kurtaramamaktan korkardım, beni seven ve çoğu zaman geri çevirdiğim kadınların kollarında bile kendimi mahpus bulmaktan korkardım.

Bunun acısını en fazla Sylvie çekmiştir.

Zavallı bir salak gibi davranırdım, utanıyorum.

Yine de taşkın bir çevreci tarafından istila edilmeye göz yumdum.

Kadın gezegen için her şeyi yapmaya hazırdı. Satın almayı düşündüğüm bir evin yirmi penceresine çift cam taktırmamı istiyordu. Gezegeni çok seviyordum ama o kadar da değil. İnsan onunla sıkılmıyordu, fikirlerle dolup taşıyordu. Bir gün lama yetiştirmeye kalkıyor, ertesi gün gidip artık gökyüzünü göremeyen binlerce ineği teselli ediyor, arkasından körler için bir labrador çiftliği kurmak istiyordu... Sonunda beni bir köpek için terk etti.

Eşlikçim sinek

Akşamları Egoine'in gitmesinden hiç hoşlanmıyorum, beni terk ediyormuş izlenimine kapılıyorum.

Teşrih masamda yalnızım. Yardım isteyemem, bağıramam, kımıldayamam.

Daha sağlığımda, giden insanlardan dehşet duyardım, bir daha asla geri dönmeyeceklerini düşünürdüm. Komşularımın kapalı panjurları beni tedirgin ederdi. Bensiz eğlenmeye gitmişlerdi. Beni terk etmişlerdi.

Egoine'in canlılarla buluşmaya gittiğinden eminim.

Tek arkadaşım bir sinek, etrafımda dönüp duruyor.

Yüzüme konuyor, korkacak bir şeyi yok.

Artık bir sineği bile incitemem.

Kuşlardan özür

Küçüklüğümde sineklere kötülük ettim, kanatlarını kopartırdım.

Ardından, bir kır tatilinde kepenkleri boyarken eğlence olsun diye tavukları da boyamıştım.

Daha büyüyünce, 9 mm'lik tüfeğimle pek çok kuş öldürdüm, sığırcıklar, güvercinler, saksağanlar, karatavuklar.

Kuş vurmakla gurur duyuyordum ama aynı zamanda da vicdan azabı çekiyordum. Öldürmeyip sadece yaraladığım bir saksağanı hatırlıyorum. İşini bitirmek için elime uzun bir dal almıştım, yaklaşmaya cesaret edemiyordum, bakışlarından, sitemlerinden korkuyordum. Bana: "Neden beni öldürüyorsun Jean-Paul, ben sana bir şey yapmadım ki?" dese, o an düşer ölürdüm.

Daha da büyüyünce daha fecisini yaptım, kanatlar kopardım.

Benim yanımda var olmak çok zordu, tek uçan ben olayım istiyordum.

Göğü paylaşmak istemiyordum.

Sessizliğe mahkûm

Saf saf dünyanın merkezi olduğumu, filmin başrol oyuncusu olduğumu düşünüyordum. Diğerleri figürandı, olsa olsa üzerlerinden ruh hallerimi seyirciye ilettiğim küçük rollerdeydi.

Ben mutluysam, bütün dünyanın da mutlu olması, resmi tatil ilan edilmesi, sokaklarda şarkılar söyleyip dans edilmesi lazımdı. Mutsuzsam, dünyanın bütün başkentlerinde bayrakların yarıya indirilmesini ve bütün radyolarda Albinoni'nin *Adagio*'sunun çalınmasını normal bulurdum.

Benim için en zor şey sessizliğe mahkûm olmaktı.

Hâlâ o kadar çok şey vardı ki anlatacağım.

Konuşmayı ne çok seviyordum.

Kendimi anlatmayı, sevinçlerimi anlatmayı, acılarımı anlatmayı.

Tıpkı la Noiraude gibi ben de insanların elimin altında olması ve onları yardıma çağırmak için her zaman telefona ihtiyaç duydum.

Telesekreterlerden nefret ederdim.

Telefon ettiğimde, karşıdaki kişinin orada olmamasına hep şaşardım.

En kötüsü de, ben aradığımda telefon ettiğim kişi başka biriyle konuşuyorken, sesli bir sinyalle aradığımdan haberdar edilmesine rağmen, öbür tarafla konuşmasını bir türlü sonlandırmamasıydı. Ben hep kendimden haber vermek için arardım, nadiren de hatır sormak için, uzun süre böyle devam edemezdi tabii.

"Başkalarında beni en fazla ilgilendiren şey, benim" diye yazmış Francis Picabia.

Bu cümle bana cuk oturuyor.

Başka birinin kitabı

Egoïne çantasını yerleştiriyor. Anahtarlar, bir makyaj çantası, bir şişe su, bir sprey, kalın bir ajanda, kalemler ve bir kitap.

Başka birinin kitabı.

Başkalarıyla mı ilgileniyor?

Bu çok vasat bir kitap, ölmeden önce okumuştum.

Yazarını tanıyorum, bir arkadaş.

Kitapçılarda büyük çıkış yaptı, ee ne olmuş?

Bunun bir anlamı yok ki, benim de kitapçılarda çıkış yaptığım zamanlar oldu.

Geniş bir kitleye hitap eden bir kitap, biraz tavlamacı. Basında havai fişeklerden söz edildi. Bense havailiği gördüm, fişekleri değil.

Böylesi yürüyor, çünkü okurlar en fazla verene gidiyor.

Şıkırtıyla parlaklığı birbirine karıştırıyorlar. İncelik ve derinlik bir şey getirmiyor. Mizahtan bahsedildi, beni güldürmedi.

Egoïne hakkımda daha fazlasını öğrenmek için seçmişti beni, onun tek ilgi odağı bendim sanıyordum.

Çok geçmeden onun başka yerlerde de teşrih yaptığını öğrenecektim.

Sonsuz sıkıntı

Şimdi, Malraux'nun ölüm hakkında yazdığı gibi "sonsuz sıkıntı" aşamasına geldim.

İnanılmaz derecede sıkılıyorum. Artık başparmaklarımı döndüremiyorum, Egoïne ellerimi kesti.

Ölü olmak sahiden de hiç eğlenceli değil.

Oyalanmak için, içimden Rond-Point Tiyatrosu'ndaki gösterim *Son Siyah Saçım*'ı okuyorum.

"Metroda, hoş bir genç kızla yan yanayım, bu Egoïne de olabilirdi, kaçamak bakışlarla beni süzüyor, belki de beni bir sanatçıya benzetti, görüştüğü gençleri düşünüyor, daha iyisine layık o, ona kültürün kapılarını açacak birinin hayalini kuruyor. Kültür meselesinde üstüme yoktur, ona B harfiyle başlayan on ressam ismi sayabilirim."

Daima gem vurulamaz bir kendimi beğendirme arzusuna kapılmışımdır, en çok da kızlara.

Mozart'ın o nefis *adagio*'larını dinleterek, Greuze'un mahmur kadınlarını göstererek ve Verlaine'in en güzel satırlarını okuyarak onları kıvama getirirdim.

Bana kollarını ve yataklarını açsınlar diye onlara kültürün kapılarını açardım.

Uzun yıllar, hatta yaşım bayağı ilerlemişken bile o koca saflığımı korumuştum, hâlâ beğenildiğimi sanıyor, umuyordum. Kıyafet seçimime büyük bir özen gösterirdim, canlı renkleri seçerdim. Sanki sarı kadife bir pantolon ve unutma beni mavisi alpaka bir kazak zamanın tahribatını unutturacakmış gibi, naftalin kokusunu bastırmak için güzel kokular sürerdim.

Bazen kadın hayranlarımdan mektuplar alırdım, onların rüya gibi yaratıklar olduğunu hayal ederdim, ta ki o uğursuz "torunum doktor, o da sizin kitaplarınızı çok seviyor" cümlesine kadar. Torundan gelen bir mektubu tercih ederdim.

Metrodaki genç kız geniş bir gülümsemeyle yaklaştı, bana olan ilgisini söylemek için acaba nerden başlayacak?

"Oturmaz mısınız, Mösyö" dedi.

İsimleri B harfi ile başlayan on ressam şunlardı: Bacon, Balthus, Bellini, Bonnard, Bosch, Botticelli, Boucher, Boudin, Braque, Brueghel.

Bu kız bunları asla öğrenemeyecek.

Onun için çok yazık.

Kültürlü biri miydim?

Biraz, çok fazla değil. Yeterince meraklı değildim.

Kültür, merak duygusunun ödülüdür.

Gayret göstermeyi bilmezdim, çabuk sıkılırdım, anlamaya çalışmazdım. Sanat eserleri karşısında çok duygulanırdım ama onlar kalpte kalırdı, kafaya çıkmazdı. Üst kata geçemiyordum. Yukarı çıkan yollara değil, sadece aşağı inen yollara sapıyordum.

Bazı çok güzel kitaplar benim için kurşundan sayfalardı, onları çevirecek gücüm yoktu.

Pek çok başyapıtın yanından geçtim.

Proust'u bütünüyle okumadım. Prévert'i Mallarmé'ye tercih ettim.

Süslü sözlerden geçilmeyen şiirler beni asla etkilemedi, buna karşılık Prévert'in günlük dildeki kelimelerle yazdıkları beni duygulandırdı.

Gelincikleri daima orkidelere tercih ettim.

Özellikle şiirdeki metin yorumlamaları, metin çözümlemeleri aklıma otopsileri getirirdi.

Güzelliğinin sırrını ortaya çıkarmak için güzel bir kadının bedenini parçalara ayırıyorlardı, sırrı bulamıyorlar, bu arada o güzelliği de mahvetmiş oluyorlardı...

Çok güzel de olsa, bir film doksan dakikayı geçti mi bana bitmeyecek gibi gelirdi. Hele o daha sonraki, sahne tekniği üzerine bilmiş bilmiş ahkam kesmeler.

Resim sanatını çok severdim. Tablolara, filmlerden farklı olarak dilediğiniz kadar bakabilirsiniz.

Bir tablonun karşısında mutlu olmuşsam, nedenini öğrenmeye çalışmazdım.

Tablonun karşısında dururdum, mutlu, nilüferlere yakın.

Televizyon yapımcılığı mesleğim sayesinde kültürümü biraz artırdım. Klimt'le, Constable ile, Raffaello öncesi ressamlarla, Meksikalı duvar ressamlarıyla haşır neşir oldum. Bauhaus'u inceledim. Zevklerim çok klasik kaldı. Rembrandt'ı, Watteau'yu, Corot'yu, Turner'ı, Monet'yi, Rodin'i severdim...

Soyut resim benim için gizemli bir âlemdi, buna karşılık, Chaval ve Reiser'in dayanılmaz desenlerine hayrandım.

Müziği on yaşındayken keşfettim. Enfeksiyon kapıp üç ay okuldan uzak kalmıştım, evde radyo konserlerini dinlerdim. En büyük eğlencem, parça bittiğinde, bestecisinin adını bilmekti. Ravel ve Debussy'ye kadar olan geçmişin müzisyenlerini bilmeyi çoğu zaman başarıyordum. Daha ötesi meçhul topraklardı.

Yeryüzündeki yolculuğum boyunca, ön camın ilerisindekilerden çok, arka camın arkasında kalanları sevdim. Gelecekten çok geçmişi.

Bardeche ve Brasillach'ın *Sinema Tarihi*'nden sonra iki başucu kitabım daha oldu, *Michelin Kılavuzu* ve klasik plaklar kataloğu. Inanılmaz sayıda orkestra şefinin, piyanistin, viyolonistin ve restoranın isimlerini ezbere sayabilirdim.

Yeryüzünde duyduğum mutluluğu kısmen sanatçıların bana yaşattığı heyecanlara borçluyum. Onlar insanlığın velinimeti.

Oscar Wilde şöyle yazmış: "Hepimiz çukurdayız ama aramızdan bazıları yıldızlara bakıyor."

Ben burnu havada biri gibi görünme ve kafamı kırma uğruna yıldızlara baktım.

Beni Molière gibi geceleyin gömsünler isterdim.

Yıldızlar yüzünden.

Güzel nesneler arasında

Zamanla güzellik anlayışım gelişti. Günlük hayattaki güzellikleri keşfettim.

Arras'ta öylesine bir dekorda büyüdüm, Barbe-Leturgez'den alınma yemek odası takımımız koyu renk masif meşedendi, çok koyu, çok masif, çok oymalı kakmalıydı. Muazzam büfede bir hipopotamın hafifliği vardı. Bana büfenin Flaman rönesansı tarzında ve çok güzel olduğunu söylemişlerdi, inanmak gerekiyordu.

On üç yaşındayken bir gün bir arkadaşımın evinde kiraz ağacından eski mobilyalar gördüm, hâlâ hatırlarım, sade ve açık renktiler. Onları muhteşem bulmuştum.

Çok sonraları Sylvie geldi, bana geçmişin güzelliğini takdir etmeyi öğretti. Eski tabaklarda gümüş çatal kaşıklarla yemekler yedim, Sylvie beni işlemeli güzel örtülerle sarıp sarmaladı.

Harika şeyler keşfedip almak için hektarlarca antikacı dükkânı dolaşıp tutku dolu günler geçirdik, büyükanne ve büyükbabalarının tavan arasındaki çocuklar gibi mutluyduk. Sık sık birbirimizi kaybederdik. Kaybolmasından endişelendiğim Sylvie'yi kaç kez eski kumaşlardan dağları didiklerken bulmuşumdur.

Her şeyi satın almak isterdi, ben hiçbir şey satın almak istemezdim.

Bu durum sık sık karşılıklı atışmalara vesile olurdu.

Sonuçta, çok fazla şey satın aldık ve ben mutluydum, evimizle gurur duyuyordum.

Nereye gidiyoruz baba?

Egoïne'in çantasından taşan bir kitap görüyorum, *Nereye Gidiyoruz Baba?* başlıklı kitabımın kapağını tanıyorum.

Gurur duyuyorum, Egoïne benimle ilgileniyor. Umarım sever kitabı.

Neden çocuklarımla ilgili bir kitap yazdım?

Bir sürü neden var, iyi nedenler, belki o kadar da iyi olmayan nedenler.

Kendimi övmek için mi?

Kızım Marie okul arkadaşlarına engelli iki kardeşi olduğunu söylediğinde kızlar inanmak istememişler, ona övündüğünü söylemişlerdi.

Elbette kendime acındırmak için değil.

Onları tanıtmak için.

Yakın zamanlara kadar, engelli çocuklar gözlerden uzak tutulurdu, ben onları ortaya çıkardım, sahneye koydum, Mathieu ve Thomas için bütün ışıkları yaktım.

Açılan ışıklar bana da sıçradı.

Femina Ödülü'nü unutamıyorum.

Haberi alan Stock ekibinin sevinç çığlıklarını, editörüm Jean-Marc Roberts'in gözyaşlarını, zaferle yayınevine gelişimi.

Bu hassas konu için uygun tonu bulmanın sevincini. Duygu sömürüsü ile kara mizah arasında gergin bir ipin üstünde bir cambazdım. Ne birine düştüm ne ötekine.

Sanki biri elimden tutmuştu da düşmemi önlemişti.

Kim?

Bulutların arasında saklanan çocuklarım...

Thomas ve Mathieu bana en güzel Babalar Günü armağanını vermişlerdi.

Bu bedeli de olan bir başarıydı.

Kitap bu kadar satmasaydı, asla bu kadar saldırıya maruz kalmayacaktım.

"Herkes bir dostun acısına ortak olabilir ama ancak olağanüs-

tü yaratılıştaki bir insan bir dostun başarısı karşısında hassasiyet gösterebilir", Oscar Wilde.

Aleyhimde bir blog yaratıldı.

Para kazanmak uğruna her şeyi yapabilecek tıynette, hayâsız bir baba olmuştum.

Kimse bana "engelli çocuklarınla malı götürdün" demeye cesaret edemedi ama çoğu bunu düşündü.

Yaşlı bir kuş

Egoïne penisimi dikkatlice yarmakla meşgul.

Penisin gururlu bir hali yok, o küçük bülbül artık kıpır kıpır değil, artık slipimin cebinden çıkıp kaçmaya çalışmıyor, artık yeni maceralara hazır değil.

O bugün nostaljik, kocamış gri bir kuş, bir deri bir kemik kalmış, zayıf düşmüş, hareket edemez hale gelmiş, tüyleri didik didik, gözü kederli, boynu kırış kırış ve gagası yumuşayıp pörsümüş bir tür pelikan.

Bir konuşabilseydi. Ne hikâyeler anlatırdı, neler neler gördü o. Çok seyahat etti, bir kamera gibi meraklıydı, hep tetikteydi, daima harekete hazırdı, her yerdeydi o.

Her sabah bir "i" gibi dimdik, adalet kadar sert, soğuk kuzey rüzgârını yarmaya hazır, zaferle havaya kalkardı, ya paranı ya canını durumuydu.

Bazı kadınlar canıma okudu, Egoïne torbalarımı boşalttı, hiçbiri içinde altın bulamadı.

Yanan para

Gözlerimde hâlâ babamın Gainsbourg'dan* otuz yıl önce teatral bir jestle gazın üstüne attığı banknotların alevi var.

Babam bunu neden yaptı?

Çocuklarına paranın umrunda bile olmadığını göstermek için. Güldürmek için mi? Dört çocuğunu doyurmak için çalışmaya mecbur olan annem gülmedi. Alkolik bir doktor olan babamız hastalarından çoğu zaman para almazdı.

Süratle para kazanmak istedim. Öğrenciyken teslimatçı şoför oldum, hasatta çalıştım, züppelikten Champagne'da bağlarda üzüm topladım.

Bir gün sinemayla amatörce uğraşan bir dişçi arkadaşıma özgün bir senaryo sattım. Onun bir çekmece dolusu kâğıt para arasından bir tane alıp bana vermesi hâlâ gözümün önünde.

Okulda yazdığım kompozisyon ödevlerim bana iyi nottan başka bir şey kazandırmamıştı, yazdığım bir şey ilk kez para ediyordu.

Günün birinde hayatımı yazıyla kazanabileceğimi bilseydim, mutluluğum çok büyük olurdu. Bu konuda bana danışan, fikrimi soran editörlere teşekkür ederim.

Şimdi çok şeyler yazdım, param var ama cimrileşmekten korkuyorum. Hiçbir şeyiniz olmayınca paylaşmak daha kolay oluyor.

Davetler vermeyi severdim, ziyafet çeken biri olmak, çok paralı olmak, çok başarılı biri olmak insanı ödüllendiren bir şey. Kendisine teşekkür edilen biri olmak.

Gençliğimde parası olan insanlara hayrandım, onlarla yakınlık kurmaya bakardım, beni rahatlatıyorlardı, onlar benim trapezimin altındaki ağdı, çok tehlikeli atlayışlar yapabilirdim, onların yere düşmeme izin vermeyeceklerini sanırdım.

Paranın sesi, Dupont marka gümüş bir çakmağın ve bir Bentley'in kapısının kapanmasından çıkan ses hoşuma giderdi.

Para, göstermek içindi.

---

* Şarkıcı Serge Gainsbourg bir televizyon programında seyircilerin gözü önünde 500 franklık bir banknotu ateşe vermişti (ç. n.).

İç çamaşırı alırken tereddüt eder, buna karşılık, yedi tanesi daha dururken, gidip antika bir araba satın alırdım.

İlk yüzme havuzumu ve bana "Artık mutlusundur, zengin oldun" diyen ve büyük bir bankanın patronu olan arkadaşı hatırlıyorum.

Ona şöyle cevap vermiştim: "Arkadaş, bu kadarı bana yeter mi sanıyorsun, benim gözüm daha da yükseklerde."

Geçenlerde bir kitap fuarında bir noterin karısı, engelli çocuklarımla ilgili, alkolik babamla ilgili kitaplarıma bakmış ve altın dişlerini gösteren gülüşüyle bana şöyle demişti: "Zengin olmalısınız."

Zavallı kadın, sanki nihai hedefim buydu.

Égoïne dilimi kesti

Çenesi düşük çocukları korkuttukları bir ceza. Bunu hak etmişimdir. Hayatım boyunca patavatsız bir geveze oldum, herkesin sözünü keserdim.

Her konuda ahkâm keserdim, bu bilinsin isterdim, hiçbir şeyi içimde saklamazdım, kızgınlıklarımı, hayranlıklarımı paylaşmam lazımdı. Aslında çok fazla konuşurdum ama her şeyi de söylemezdim.

Saklamak istediğim şeyler vardı, belki de utanç duyduğum duygular, beni gülünç duruma düşürebilecek duygular.

Kitaplarımda da aynı şey.

En iyi kitabım, benden kaçan bütün o kelimelerle yazacağım kitap olurdu.

Buna mahcup bir biçimde mahcubiyet diyorlar, büyük bir korku demeliydiler.

Acaba Égoïne dilimin ucunda olup telaffuz etmeye zaman bulamadığım o kelimeleri mikroskobuyla bulacak mı?

Artık bana sırlar ifşa edilebilir, onları başkalarına söylemeyeceğime söz veriyorum.

Bir mezar kadar sessizim.

Küçük namussuzlar

Egoïne bu sabah geç geldi, yanında herhalde aniden ilgilenmek zorunda kaldığı küçük bir oğlan var.

Onu teşrih salonunun yanındaki bir masaya oturttu, eline de aşık oynaması için parmak ve el kemiklerimin bulunduğu bir keseyle, resim yapması için kâğıt ve kalem verdi.

Oğlanın Egoïne'in yanından ayrılmaya niyeti yok. Daha çok benimle ilgili gibi. Bir sürü soru soruyor.

Bu Mösyö kim? Hasta mı? Onu neden kesiyorsun? Canı acımıyor mu? Onu pişirecek misin? Yiyecek misin onu?

Ben torunların bu aptalca sorularından kurtuldum.

Şansım varmış, hiç torunum olmadı.

Kızım Marie, risk taşıyan bir aileden geldiği için cesaret edemedi.

Ben asla şımartan bir büyükbaba olmazdım. Yumurcaklar beni yorar, sümüklüler bezdirir, gürültücüdürler, bir yerde duramazlar.

Bazen dokunaklıdırlar. Kirli elleriyle bana dokunmaları hiç hoşuma gitmemiştir.

Duygulanmaktan daima korktum.

Duygusallık bana saklanması gereken bir zayıflık gibi gelirdi.

Sert görünmeye çalıştım. Korkarım başardım da.

Egoïne çocuğa bilinçli biçimde cevap veriyor.

Hayır, Mösyö ölü. Çok nazik bir mösyö bu, bedenini bilime adadı, bedeni açılsın, içinde ne var görülsün ve doktorlara bilgi verilsin, onlar da sen hastalandığında seni daha iyi tedavi edebilsinler diye.

Egoïne neden bana mösyö deyip duruyor, yaşlı olduğum için mi?

Ben yaşlı değilim, benim içim her zaman on yaşında.

Her zaman genç olduğuma inandım, şimdi o kadar da inanmıyorum.

Uzun bir süre kendini genç sanmanın en iyi yolunun etrafına senden daha yaşlı kişileri toplamak olduğunu düşündüm, ama bir an geliyor, bu zorlaşıyor, kendinizden yaşlısını bulamıyorsunuz.

Otuzumdayken hep kendi yaşıtım kızları tercih ettim.

Hâlâ genç kadınlardan hoşlanıyorum ama bu hoşlanma artık eskisi kadar karşılıklı olmuyor.

Benden yirmi yaş genç kadınlarla beraber olduğumda, bana eşlik ederken onlardan olduklarından genç görünmemelerini ve göğsünde "Yaşlıları seviyorum, daha iyi düşünüyorlar" yazılı bir tişört giymelerini isterdim.

Küçük oğlan yanımdan ayrılmadan önce cebinden plastik tabancasını çıkardı, üzerime doğrulttu ve "Pavv" dedi, "öldün sen."

Çocuktan al haberi.

Rüzgâr tabanlar

Gençken, ilerde bir sürü çocuğum olsun isterdim. Kendimi şarkılar söyleyerek dağlara tırmanırken, bana benzeyen küçük miçolarla okyanusları aşarken, peşimde ağaçların, kuşların ve yıldızların isimlerini öğreteceğim meraklı çocuklardan neşeli bir kabileyle dünyayı dolaşırken görürdüm.

Asla torun sahibi olamayacakmışım.

Şansım varmış demek, benim konuyu geçiştirme numaramın bir parçası oldu. Kötü kader karşısında cesaretinizi kırmayın derler, kader kötüydü de yürek var mıydı?

Bana bir şeyler öğretenleri hayatım boyunca unutmayacağım. Sanatı seven ve onu bizimle paylaşan annemi. Merak duygumu alevlendiren öğretmenleri, bir yazarı, bir ressamı, bir müzisyeni, bir sinemacıyı keşfetmemi sağlayan dostlarımı.

Öğretmen olmak, küçük serserilerin kafasına yığınla şey sokmak isterdim. Münasebetsiz kitaplarımla bunu denedim. Onlara ölmek fiilinin emir kipini çekmeyi ve bir farenin uzunluğunu hesaplamayı öğrettim.

Bir zamanların kötü öğrencisi ben, özellikle onları okulun sıkıcı bir yer olmadığına, öğrenmenin bir zevk, muazzam bir şans olduğuna ikna ettiğimi umut ediyorum.

Yeryüzünde sevmediğiniz bir şey çoğu zaman bilmediğiniz bir şey oluyor.

Okula ayakları sürüyerek melul mahzun gitmemeli, rüzgâr tabanlar üzerinde koşarak neşeyle gitmeli.

Karnımda ne var?

Egoïne midemi açtı, karnımda ne var öğrenecek.

Ciciannem karnımda şeytan olduğunu söylerdi.

Egoïne şeytanı bulmayacak, korkuyu bulacak.

Korkuyu hep karnımda duymuşumdur.

Herkes benim hiçbir şeyden korkmadığımı sanırdı, ben her şeyden korkardım. Haydutlardan korkardım, jandarmalardan korkardım, gazdan korkardım, ateşten korkardım, sudan korkardım, gelecekten korkardım, yaşlılıktan korkardım, hastalıktan korkardım, ölümden korkardım ve hayattan korkardım...

Korkardım ve korktuğum için utanç duyardım, gururluydum, bu yüzden cesur numarası yapardım.

Ölüme meydan okuyormuş numarası yapardım.

Sinemada film öncesi gösterilen dünyadan haberlerin arşivinde belleğime kazınan bir bölüm var. Eiffel Kulesi'nin tepesinde horoz kılığına girmiş, her tarafı tüylerle kaplı ve kartondan iki kanadı olan bir adam bize insanın uçabileceğini kanıtlamak istiyor. Kendini boşluğa atacak. Kabarıp şişiniyor, gazetecilerin önünde tur atıyor, uçuşu hakkında açıklamalarda bulunuyor, sonra dışarı doğru eğilip boşluğa bakıyor. Bakışında bir dehşet kıvılcımı parlıyor. Çok geç, artık geri dönemez, gurur ve kibirle kendini topluyor, atlıyor.

Bedeni yerde metrelerce genişlikte bir çukur oluşturacak.

Babam bana yazdığı tek mektupta, on iki yaşındaydım, beni küçük bir horoza benzetmişti.

Ben küçük korkak bir horozdum.

Atlamama cesaretini bana korku vermişti.

Dakikalık intihar

Ölümden korkmamak için zaman zaman ölme arzusuna kapıldım, ama uzun sürmüyordu.

Bir müzik, bir manzara, bir iltifat, bir parça güneş ışığı, bir kızın gülümsemesi, güzel bir şarap, hoş bir cümle, hoş bir söz yetiyordu...

Umutsuzları oynamakta pek iyi değildim.

Espri dolu bir kadın oyuncuyu hatırlıyorum: Anne-Marie Philipe, *Lafargue Vakası*'nın çevrimi sırasında beni arayan gazeteciye şöyle demiş: "Fournier mi? İntihar etmeye gitti, bekleyin, gecikmez."

Karaciğerimi bırakıyor muyum?

Egoïne bugün karaciğerime saldırdı.

O çalışırken ben incecik bir ses duyuyorum, yoksa artıkları bekleyen bir fare mi?

Ses devam ediyor, sanki çantasından geliyor. Egoïne tamamen ciğerimle meşgul olduğu için dikkat etmiyor. Bağırışlar daha inatçı hale geliyor. Egoïne aletlerini bir kenara bırakıyor, gidip çantayı açıyor.

İçinden gözlerinde yeşil ışıltılar olan, antrasit rengi bir yavru kedi çıkarıyor, çok sevimli.

Yavru yırtıcı bir iştahla Egoïne'in parmaklarını yalamaya başlıyor.

Egoïne çantadan çıkardığı küçük bir tabağa kuru mama koyup bana dönüyor.

Egoïne organ terazisinde ciğerimi tartıyor.

Minik kedi kuru mamaya dokunmuyor, teşrih masasının üstüne atlıyor, operasyon alanını işgal ediyor, miyavlıyor. Egoïne'in çalışmasına engel oluyor, onu ilgilendiren benim karaciğerim.

Kedilere her zaman hayran olmuşumdur, Sylvie de öyle. İki kedimiz vardı. Fare ve Utangaç.

Utangaç benim kedimdi, onu kucağıma alıp cici pati dediğimde, tırnaklarını çıkartmadan patisiyle yanağımı okşardı. Fare ağırbaşlıydı, sahibesi gibi zarifti, sabırlı ve yüce bir dişiydi. Pierre Desproges'un öldüğü gün, Sylvie'nin gözyaşlarını yalamıştı. Kedilerimizin zarafeti bizi etkilerdi. Yürüyüşleri, duruşları sanki büyük bir koreograf tarafından yazılmıştı.

Güzellikleri, insanı sakinleştirici yanları yaşamamıza yardım etti.

Şımartıyorduk.

Kediler benim duygularımı açığa çıkarttı. Onlarla, nazik, sevgi dolu olmayı, güzel sözler söylemeyi, Sylvie'ye söyleyemediğim kelimeleri söylemeyi bilirdim.

Utangaç senden birkaç ay önce öldü. Kedinin yerini bir başkasıyla doldurdum, senin yerini dolduramadım.

Küçük bir dişi kedim var, ismi Salome, yaşamamda bana yardımcı oldu.

Antrasit rengi küçük kedi hâlâ teşrih masasının üstünde, yalanıyor, burun deliklerinin etrafını yalıyor. Doymuş.

Kuru mamasına dokunmamış.

Sağ mı, sol mu?

Egoine geç geldi, yüzünde boya var, bir gösteri yürüyüşünden geliyor.

Solcu olmalı.

Ben solcu muydum, sağcı mı?

Hiçbir zaman tam olarak bilemedim.

Sanatçılar solcuydu, noterler sağcı, ben sanatçı olmak istiyordum.

Bana soldaki insanların cömert, sağdakilerin ise bencil olduğunu söylediler. Televizyonda solcu bir tiple çalıştım, ikide birde yürekten bahsediyor ama çoğu zaman yüreğini kullanmıyordu. Onun aynı günde bir sekretere küçük bir zam yapmayı reddedip haftada bir gün uğradığı büroya yeşil bitkiler yerleştirmek için bir servet harcadığını gördüm.

Solda olamayacak kadar karamsardım.

Neşeli yarınlara inanmıyordum.

Daha çok neşesiz yarınlara inanıyordum.

Sosyal adalet için mücadele edenlere hayrandım. Bana gelince, bana dokunmayan sosyal adaletsizlik, hayatından hoşnut olmayan benim için, insanların yaşadığı felaketlerin ancak küçücük bir bölümünü temsil ediyordu.

Hayat benim için, bir sürü deliği olan bir hava borusuydu, insanlara tek bir yapışkan bant verilmişti, onu yapıştırmak mı gerekiyordu? Nereden baksan, olmayacak bir işti, insan daima mutsuz olacaktı.

Benim oy vermem yasaklanmalıydı.

Bana göre, son sözü söyleyen haklıydı. 1965 başkanlık seçimlerinde, belki güzel yüzü, güzel sesi ve ismi yüzünden Jean-Louis Tixier-Vignancour'a oy vermiştim.

Femina Ödülü'nden sonra kutlama kartları ve başkan Sarkozy'den gelen yıl sonu törenine bir davetiye dışında, siyaset dünyasıyla asla işim olmadı.

Münasebetsiz Gramer başlıklı kitabımın çıkışı dolayısıyla aşırı

sağcı *Present* gazetesinde tehdit dolu bir makaleyle karşı karşıya kaldım. Hakkımda halkı nefrete teşvikten suç duyurusunda bulunuldu. Nefret etmek fiilini emir kipinde çekmeyi öğretiyormuşum. "Atalarımızdan nefret edelim, atalarınızdan nefret ediniz."

Bir başka suç duyurusu da aile kurumunu aşağılamaktan geldi. Böööğğ ünlemini bir örnekle öğretmiştim: Doktor genç lohusaya bebeği göstererek, "Böööğ, bunu yapan siz misiniz?" diye sordu.

Philippe de Villiers bir kitabında aleyhimde tam bir sayfa yazı yazdı, papanın cüppesinde yüz yirmi düğme olduğunu ve cüppenin altında çıplak olduğunu belirtip, öğrencilere papanın ne kadar sürede striptiz yaptığını sorarak onları güldürmemin kendisini üzdüğünü söylüyordu.

Egoïne gitgide daha geç geliyor, başlarda erkenden burada olurdu. Yeni olan her şey güzel.

Yoksa bana olan ilgisi azaldı mı?

Dün ölen ben, yarın öleceğini düşünen herkes gibi daima sabırsız oldum.

Egoïne sinirlerimi aldıktan sonra, beni sinir etmeye başlıyor.

Beni çileden çıkarıyor.

Sevimli

Muazzam kusurlarıma rağmen, pek çok kişi tarafından sevilmeme her zaman hayret edeceğim.

Önce, Sylvie tarafından. O beni herkesten çok sevdi.

Kendisini sevdiğinden de çok.

Ve bütün dostlarım tarafından. Onlar bana hayatı dayanılır kıldılar.

Çok dostum oldu, sonlara doğru biraz daha az, hayatta kalanlar birbirlerini tanıyacaktır.

Benimle aynı gün ama benden yirmi yıl önce doğan bir dostum vardı. İkimiz de deniz kıyısında doğmuştuk, o İskenderiye'de, ben Calais'de. Yoğun bir mizah duygusu ve hafiflikle birleşen büyük bir zekâya, geniş bir kültüre sahipti. Onunla arkadaşlığımın beni daha zeki yaptığını düşünüyorum.

Arkadaşlarımı daima beni yükseltecek insanlar arasından seçtim.

Tıpkı güzellik gibi zekânın da bulaşıcı olduğunu düşünüyordum.

Bir akşam yemeğinde tanıştığım Desproges vardı, televizyondaki tek iyi programın "Antivol" isimli çizgi film olduğunu ileri sürmüştü.

Ona yazarının ben olduğumu söylediğimde, bana evlenme teklif etmişti.

Evlenmedik ama uzun yıllar nişanlı kaldık.

Birlikte bir çocuğumuz oldu.

Ona Cyclopède (Tepegöz) adını verdik. Cyclopède bize ihtiyaç duyduğumuz neşe dolu sayısız dakikalar yaşattı.

Pierre bana Bambi der, ben onu Pastel diye çağırırdım.

Nüansa her zaman meraklı olmayan bu aşırılık düşkünü bunu eğlenceli bulmazdı.

O benim için bir cesaret örneği olacaktı, kendini asla sansürlemedi, özellikle de ondan bunu istediklerinde.

İlk kim ölecek diye bahse tutuşur eğlenirdik, ilk benim gideceğimi söylerdi.

Bahsi kaybetti.

Neden benden nefret ettiler? Biliyorum.

Zaman zaman "gösteriş meraklısı", ukala tarafım, kabalığım, saldırganlığım, sabırsızlığım, benmerkezciliğim...

Kimileri çok şanslı olduğumu düşündü...

Kadınlar, güzel kadınlar, güzel arabalar, güzel evler, güzel bir meslek, para, birkaç başarı.

Hoşa gitmemek her zaman hoşuma gitmedi değil. Çalışıp kazandığıyla geçinen ben, Baudelaire'in yazdığı gibi "aristokratça bir beğenilmeme kaygısı" geliştirmiştim.

Buna karşılık, endişeli ben, beni seviyormuş gibi yapanları asla bağışlamadım.

Hediyelerle, davetlerle, sms'lerle, sırdaşlıklarla dostluk numarası yapıp, beni hiç nedensiz pat diye ortada bırakanları düşünüyorum.

II. Friedrich, Voltaire'i gönderirken ona şöyle demişti: ""Limonu sıktım mı, kabuğunu fırlatır atarım." Ama o bir kraldı.

Gazeteciler çoğu zaman iyi niyetliydiler. Yazar meslektaşlarım beni severlerdi, tehlikeli bir rakip değildim. Beni cana yakın bulurlardı, kendimi pek ciddiye almazdım, insanları güldürürdüm ve yüz elli sayfalık kitaplarım da Fransa'nın ormanlarını tehlikeye atmıyordu.

Bir iki eleştirmen olumsuz davrandı.

Liberation'dan bir gazeteciyi hatırlıyorum, hoyrattı, eline en güzel kalemini almış, ilgi uyandıran *Asla Kimseyi Öldürmedi Benim Babam* başlıklı kitabım hakkında rezilce şeyler yazmıştı.

Şansına küssün, yazının çıkacağı gün dağıtımcılar örgütü greve gitti, gazete normal düzeninde dağıtılamadı ve "Jean-Louis Fournier nostaljik duygu sömürüsünün yumuşak ve yürek burkan kumlarında ve duygusal şantajın yapış yapış, pis kokulu balçığında edepsizce gerinip yayılıyor" cümlesini herkes okuyamadı.

Figaro'dan öfkesi burnunda bir gazeteci, okumayı teşvik etmeye adanan köşesini, ailem üzerine yazdığım bütün kitaplarımı tahrip etmek, hatta hastalık hastası ineğim *La Noiraude*'u öldürmek için kullandı.

"Başkalarının mutluluğuna dokunmak, az da olsa başarmak demektir" diye yazmıştı Robert de Flers.

Égoine'in çantasında bir haftadır hep benim kitap. Ayraç hep aynı sayfada. Onu etkilememiş olmalıyım. Başını okudu, sonra bıraktı.

Hayatım umurunda bile değil anlaşılan.

Sonunda ilgilendiği tek şeyin şu benim yavan etim olduğuna inanacağım.

Huzur içinde uyumak

Beni hâlâ beğensinler isterdim ama nasıl?

Artık hiçbir şeyi kontrol edemiyorum, artık gülümseyemiyorum, artık güldüremiyorum. Artık baştan çıkaramıyorum.

Neyse ki kitaplarım var.

Onları, devam etmeyeni devam ettirmek için yazdım. Sevdiğim insanlara yeniden hayat verdim ve onlar için bir kerecik olsun birkaç tatlı söz söyledim. Buzlar tamamen çözülmeden önce karda izler bırakmak istedim.

Bazen dünyaya gelmekle iyi ettiğimi düşünürdüm.

Acaba artık sakin bir uyku uyuyabilir miyim?

Erkek kardeşim Yves-Marie'ye "sevgili anneciğin" derlerdi, bana ise "zavallı annen". Evlendikten sonra, karımdan söz ederken "zavallı karın" diyeceklerdi.

Zavallı annemi, zavallı büyükannemi, zavallı öğretmenlerimi, zavallı nişanlılarımı, zavallı kadınlarımı, zavallı kızımı düşünüyorum... Ve mutlu olmak için bel bağladığım kadın erkek herkesi, onlar dediğim dedik, kaprisli, bencil, suratsız, aksi, endişe ve vesveseyle dolu ve başkalarını da bunlara ortak eden, neyse bir kerecik olsun başkalarını da düşünmüşüm, pis bir herife tahammül etmek zorunda kaldılar.

Onlar benim huzur içinde uyumamı isteyecekler mi acaba?

Hafif bir düzelme

Zamanla daha iyi biri olduğum izlenimine kapılıyordum.

Daha sabırlı, daha hoşgörülü oluyordum, bazen başkalarını da düşünüyor, sözlerini daha az kesiyordum, onların da ilginç olduğunu düşünerek onları dinliyordum. Bunu Sylvie'ye borçluyum. O beni bir peynir gibi süzdü, şeker gibi rafine etti, eski bir mobilya gibi parlattı...

En üzücü olanı ise, o bunun yararını göremedi.

Onun sayesinde dayanabilir biri olduğum an, çekip gitti. Herkesin öne geçmesine izin veren o, benden önce gitti.

Bu dünyadan hiçbir şey götürmeden gidiyorum, sadece Sylvie'ye karşı muazzam miktarda pişmanlık ve minnet duygusu hariç.

O, benden hiçbir şey istemeksizin, bana her şeyi verdi.

Selam sana Marie

Egoïne beni ezbere biliyor, her bir kuytumu köşemi dolaşıp keşfetti. Onun için artık hiçbir gizemim kalmadı.

Benim için o hâlâ gizemini koruyor.

Benim kızım olabilirdi, ben onun babası olabilirdim.

Kızım Marie'yi beni kesip biçerken gözümün önüne getiriyorum.

Onun beni iyi tanımadığını düşünüyorum, belki de beni açıp hayvanın içinde neler olduğunu öğrenmek hoşuna giderdi.

Ben çırılçıplak olduğum, o da çok utangaç olduğu için, beni kesmeden önce, gözlerinin bir bantla kapatılmasını isterdi.

Tıpkı canlı bir ıstakozu kesmeden önce gözlerinin bağlanmasını isteyen Assisili Aziz Francescus gibi. Onun nedeni başkaydı. Bir hayvanın acı çektiğini görmeye dayanamıyordu.

Bilek ve parmak kemiklerimi keserken, ellerim aklına gelmeyecek miydi?

Ona doğru uzanan ellerim.

Üst kol kemiğimi, ön kol kemiklerimi keserken kollarımı düşünmeyecek miydi?

Onu kucaklamak isteyen kollarımı.

Yüreğimi açtığında, sarsılmayacak mıydı?

O yürekte tuttuğu o kocaman yeri sonunda keşfettiğinde?

Böbreklerin sonu

Egoine böbrek biçimindeki kapları yıkadı, teşrih masasını temizledi, aletlerini uzun uzun dezenfekte etti, onları dikkatle kutularına yerleştirdi, gömleğini katladı. Çizimlerini evrak çantasına yerleştirdi.

Sona gelmişe benziyor.

Beni terk edecek, muhakkak.

Görev tamamlandı.

Arkasına bakmadan canlıların yanına dönecek.

Gidişine bakıyorum.

Arkadan da güzel. Arkalı önlü güzeldi.

Beni darmadağın, öylece bırakıyor.

Laboratuvardaki çocuklar beni yeniden toparlamaya, bana bir insan yüzü vermeye çalışacaklar, iş çok.

Beni samanla doldurdukları eski bir siyah takım elbisenin içine sokuşturuyorlar. Kuşları ürkütüp kaçırmak için tarlalara dikilen korkuluklara benziyorum.

Beni gömecekler.

Sylvie, Pere-Lachaise'de, üzerine "sonuçta, geldiğimize pişman olmayacağız" yazdırdığım ikinci konutumuzda beni bekliyor olmalı.

Sırrını kendisinin bildiği muhteşem bir buketle çiçeklendirdiği odamı hazırlamış olmalı.

Geç kaldım, herhalde meraklanmıştır, başıma bir şey gelmesinden korkmuştur.

Endişelenme sevgilim, artık bize hiçbir şey olmaz. Artık sonsuza kadar beraberiz.

Cenazemde insanlar olacak mı?

Marie de orada olacak mı?

Ya Egoine?

Emin değilim.

Boş bir salonda oynamak benim için hep bir saplantı haline gelmiştir.

O gün, bir alkış yağmuru altında gitmek isterdim.

Tekrarı olmayacak.

Not: Her halükârda, hiç umurumda değil, yarın Paskalya ve ben diriliyorum.

Paris, 15 Nisan 2017
Jean-Louis Fournier